

**TØNSBERG
KOMMUNE**

– der barn ler

Laget rundt barnet - «Det er deg og meg!»

Fagplan for forebygging av omsorgssvikt og
atferdsproblemer hos barn og unge

2023-2025

Innholdsoversikt

1. SAMMENDRAG	s. 3
2. INNLEDNING	s. 4
2.1 Bakgrunn for planen og kommunens rolle	s. 4
2.2 Lovhjemmel for planen	s. 5
2.3 Lovfestet samarbeidsplikt og samordningsplikt	s. 5
2.4 Kjærlighetsbegrepet som overordnet prinsipp i ny barnevernslov	s. 6
2.5 Om planarbeidet	s. 7
2.6 Begreper og definisjoner	s. 7
2.7 Identifisering av barn, unge og deres familier som er i risiko for omsorgssvikt og atferdsproblemer	s. 10
3. FØRINGER	s. 11
3.1 Nasjonalt	s. 11
3.2 Lokalt	s. 12
4. SITUASJONSBEKRIVELSE	s. 13
4.1 Fakta	s. 13
4.1.1 Dette forteller Ungdata om barn og unges oppvekst nå for tiden	s. 13
4.1.2 Tønsberg kommunes levekårsundersøkelse 2020	s. 14
4.1.3 Fra Tønsberg kommunes Oppvekstprofil 2022	s. 16
4.1.4 Politiet: Barn som ofre og gjerningsmenn – utviklingstrekk i Vestfold	s. 17
4.2 Utfordringer	s. 19
4.3 Oversikt over kommunens ulike tilbud og tiltak til barn og unge i dag	s. 19
5. MÅL – RISIKO, TILTAK, SAMARBEID OG ANSVAR	s. 20
5.1 Overordnede mål	s. 20
5.2 Delmål for planen	s. 20
5.3 Avslutning	s. 29
6. REFERANSER	s. 30
7. VEDLEGG	s. 31
1. Risiko- og beskyttelsesfaktorer (Kvelling 2016)	s. 31
2. Oversikt over tilbud og hjelp til barn og unge i kommunale instansers regi	s. 32
3. Barn, unge og kriminalitet i Vestfold	s. 37
4. Innspill til videre arbeid fra arbeidsgruppene	s. 41

1 Sammendrag

I starten av 2022 ble det innført et krav til norske kommuner om å utarbeide en plan for kommunens arbeid for å forbygge omsorgssvikt og atferdsproblemer hos barn og ungdom. Planen skal vedtas av kommunestyret og bidra til et forankret og forpliktende forebyggende arbeid på ulike nivåer i kommunen. I planen skal målene for forebyggende arbeid beskrives, hvordan arbeidet organiseres mellom tjenester og hvordan tjenestene skal samarbeide. Det overordnede målet for det forebyggende arbeidet er tidlig innsats, arbeid på tvers og i samarbeid og at kommunen klarer å gi rett hjelp til rett tid og unngår inngripende og kostnadskrevende tiltak på sikt.

Planen som omhandler arbeidet som foregår på tvers i kommunen, er lovfestet via barnevernsloven. Den nye barnevernsloven som trådte i kraft 1 januar 2023 regulerer ikke lenger bare barneverntjenesten, men berører også andre tjenester som jobber med barn, ungdom og deres familier. Dette gjelder spesielt formålsparagrafene i kapittel 1 og kapittel 15.

Kapittel 2 omhandler bakgrunnen for planen og kommunens rolle i det forebyggende arbeidet. Der presenteres lovhjemmelen for planen, arbeidet med planen og viktige definisjoner knyttet til begrepene omsorgssvikt og atferdsproblemer, som bidrar til å avgrense hva denne planen omhandler. En vesentlig faktor i arbeidet med å forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer er identifisering av hvilke barn og ungdom som er i risiko for å utsettes for dette. Det vises til avgjørende risiko- og beskyttelsesfaktorer i kapittel 2, og de presenteres i sin helhet i vedlegg nr. 1.

Videre i planens kapittel 3 vises det til flere av de føringene som har kommet fra nasjonalt hold den siste tiden via Oppvekstreformen, lovendringer og veiledere fra blant annet Helsedirektoratet, som skal bidra til at kommunen har et målrettet arbeid med å snu den lokale ressursbruken fra reparasjonsarbeid over til forebygging. Den nye barnevernloven tydeliggjør dette, og det gjør også plikten til å samarbeide og samordne hjelpen til barn og ungdom som er nedfelt i de ulike velferdslovene. Planen knyttes også opp til de ulike lokale overordnede planverk som finnes i Tønsberg, samt andre planer i kommunen som har kryssende fagområder og tema.

Ulike tall og funn fra Ungdata, levekårsundersøkelsen og Oppvekstprofilen som gjelder risikofaktorer for barn, ungdom og deres familier i Tønsberg presenteres i kapittel 4. Denne kunnskapen er vesentlig informasjon om tilstanden i vår kommune og må danne grunnlag for kommunens tiltak og satsningsområder videre.

Kapittel 5 omhandler denne planens overordnede mål og delmål. Kommunens plan for forebygging av omsorgssvikt og atferdsproblemer er en underordnet kommuneplanens samfunnsdel og deres målsetninger. For denne planen er det utarbeidet syv delmål som skal bidra til å sikre at kommunen jobber forebyggende ut fra kompetanse på risiko- og beskyttelsesfaktorer. Kommunens ulike nåværende tiltak knyttet til delmålene blir beskrevet, hvem som samarbeider, ulike samarbeidsfora og hvem som har ansvaret for tiltakene.

I planens vedlegg nr. 4 presenteres arbeidsgruppens forslag til styrking av nåværende tiltak og ønskede nye tiltak i kommunen. De ulike forslagene vurderes som viktige og nødvendige for at Tønsberg kommune skal kunne nå planens delmål, og styrke det forebyggende arbeidet og forhindre behov for inngripende og kostnadskrevende tiltak for barn, ungdom og deres familier.

2 Innledning

2.1 Bakgrunn for planen og kommunens rolle

Kommunen skal fremme gode oppvekstvilkår gjennom tiltak for å forebygge at barn og unge utsettes for omsorgssvikt eller utvikler atferdsvansker. Kommunen skal også sørge for å samordne sitt tjenestetilbud til barn og familier, jf. barnevernloven § 3-1. Det er kommunen som sådan som har ansvaret for det forebyggende arbeidet. Det betyr at kommunen selv må bestemme hvilket ansvar de ulike tjenestene i kommunen skal ha. Kommunen må for eksempel selv vurdere om og hvordan barnevernstjenesten skal benyttes i det forebyggende arbeidet, og om og hvordan andre velferdstjenester i kommunen skal benyttes. Kommunen kan for eksempel beslutte at barnevernstjenesten sammen med andre tjenester skal gi veiledning for å støtte opp under skoler og barnehagers arbeid med å utvikle et godt oppvekst- og læringsmiljø for alle barn.

Kommunene har et bredt spekter av virkemidler i det forebyggende arbeidet gjennom sine tiltak og tjenester. Det kommunale ansvaret for forebygging av omsorgssvikt og atferdsvansker omfatter generelle forebyggende tiltak, tiltak rettet mot alle barn (universell forebygging) og tiltak som er rettet mot bestemte grupper med forhøyet risiko (selektiv forebygging). Et godt forebyggende arbeid handler om å identifisere behov i befolkningen, sørge for at det finnes relevante tilbud fra ulike instanser og legge til rette for at de ulike tjenestene i kommunen samarbeider. Tilbudene skal forebygge problemutvikling som senere kan føre til behov for omfattende og inngripende tiltak fra det offentlige, for eksempel tiltak fra barnevernet.

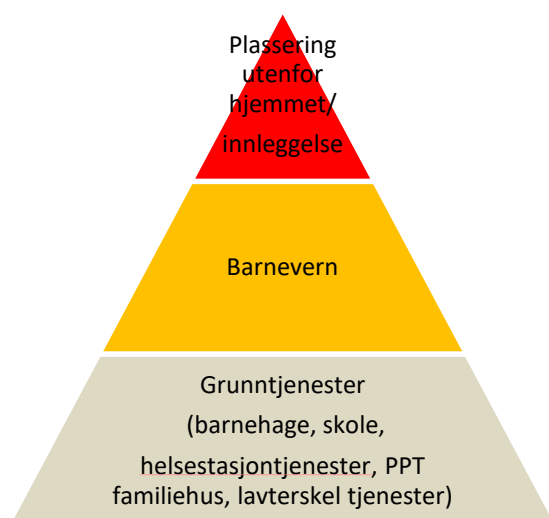
Kommunestyret skal vedta en plan for kommunens arbeid for å forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer. En plan vedtatt i kommunestyret vil bidra til overordnet forankring av det forebyggende tilbudet og av fordelingen av kommunens ressurser til dette arbeidet. Planen vil være et viktig verktøy for å sikre forpliktelse til og systematisk innsats for å legge til rette for helhetlige tjenester for barn og unge.

Planen er en del av et helhetlig arbeid som pålegges kommunen via barnevern- og oppvekstreformen og ny barnevernlov. Overordnet mål i reformen er å styrke kommunens arbeid med tidlig innsats og forebygging som igjen skal forhindre plasseringer og kostnadskrevende og inngripende tiltak overfor barn og ungdom. Videre vil ny barnevernlov regulerer kommunen, og ikke bare barneverntjenesten, i større grad enn nåværende lov. Kommunen som helhet, og ikke bare barneverntjenesten, har ansvar for å forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer.

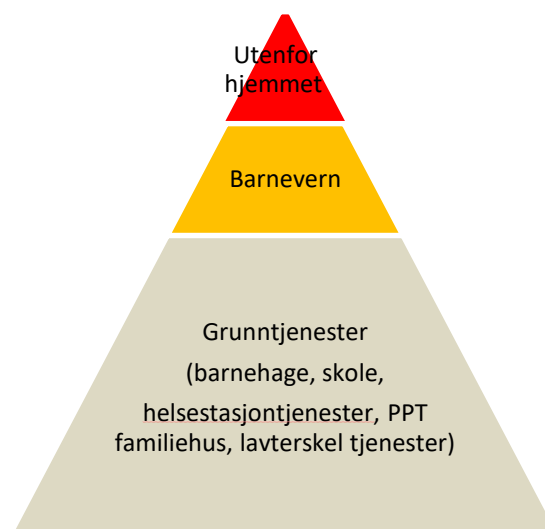
Oppvekstreformen og ny lov har felles målsetning om at kommunen skal bruke hovedressurser på å forebygge at barn og unge utsettes for omsorgssvikt og utvikler atferdsproblemer. Målet er at utfordringer som ikke utgjør en fare for alvorlig omsorgssvikt, skal møtes med tilbud utenfor barnevernet. Generell forebygging, tidlig innsats, rett hjelp til rett tid vil føre til at færre barn og unge vil ha behov for tyngre tiltak og i siste instans, tiltak utenfor hjemmet enten i regi av barneverntjenesten eller helse- og omsorgstjenester.

Se figur under:

Dagens situasjon:

Oppvekstreformen:

2.2 Lovhjemmel for planen

Januar 2022 ble det innført et krav om at kommunestyret selv skal vedta en plan for kommunens arbeid for å forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer (jf. den nye vedtatte bestemmelsen i barnevernloven § 3-1 annet ledd). Prop. 133L. Planen skal bidra til overordnet forankring av det forebyggende tilbudet og av fordelingen av kommunens ressurser til dette arbeidet.

Dette vil være et viktig verktøy for å sikre forpliktelse til og systematisk innsats for å legge til rette for helhetlige tjenester.

Den pålagte planen reguleres i ny Lov om barneverntjenester kap.15. Kommunens og barneverntjenestens ansvar og oppgaver. Loven trer i kraft i 2023.

§ 15.1 Kommunens ansvar for forebygging av omsorgssvikt

- *Kommunen skal fremme gode oppvekstvilkår gjennom tiltak for å forebygge at barn og unge utsettes for omsorgssvikt eller utvikler atferdsproblemer.*
- *Kommunen skal sørge for å samordne sitt tjenestetilbud til barn og familier*
- *Kommunestyret selv skal vedta en plan for kommunens forebyggende arbeid etter første ledd. Planen skal beskrive hva som er målene for arbeidet, hvordan arbeidet skal organiseres og fordeles mellom etatene i kommunen, og hvordan etatene skal samarbeide.*

2.3 Lovfestet samarbeidsplikt og samordningsplikt

Barnevernet og andre velferdstjenester har lenge hatt en plikt til å samarbeide med hverandre, men denneplikten blir nå lovfestet i 14 velferdslover. Det er samtidig gitt statsforvalterne nye hjemler for tilsyn og oppfølging på tvers av sektorer.

Samarbeidsplikten gjelder både på system- og individnivå. Det er viktig å ha god kunnskap om hverandres lovverk, ansvar og oppgaver. Det skal være kort linjer mellom de ulike tjenestene og man skal i felleskap kunne identifiseres hvilket hjelpebehov barnet har. Dette for å kunne imøtekomme barnets behov for rett hjelp til rett tid.

Det bør foreligge gode samarbeidsavtaler mellom tjenester internt og på tvers av kommunalområder på systemnivå. Tjenestene skal kunne gi barn, unge og deres familier et helhetlig og samordnet tilbud. Tilbudet skal styres etter barnets behov og være til barnets beste.

Innenfor helsetjenesten innføres det en rett til egen barnekoordinator. Det er en rettighet for familier som har eller venter barn med alvorlig sykdom, skade eller nedsatt funksjonsevne, som vil ha behov for langvarige og koordinerte helse- og omsorgstjenester. Målet med en barnekoordinator er at foreldre og andre omsorgspersoner skal slippe å ende opp med koordineringsjobben og ansvarspulverisering i kommunene.

Barnekoordinatoren har også myndighet til å pålegge velferdstjenestene, herunder barneverntjenesten til å samarbeide i et tverrfaglig samarbeid.

Det er videre kommet en ny felles forskrift for arbeidet med individuell plan. Forskriften gjelder for individuell plan etter barnevernloven, sosialtjenesteloven, og NAV-loven. Barns rett til informasjon og medvirkning er blant de prinsippene som kommer tydeligere frem i den nye forskriften.

2.4 Kjærlighetsbegrepet som overordnet prinsipp i ny barnevernslov

I den nye barnevernsloven hovedformål er begrepet kjærlighet tatt inn, barn og unge skal møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse. Dette er første gang et slikt begrep er tatt inn i en særlov.

§ 1-1. Lovens formål

Loven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse.

Loven skal bidra til at barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår.

Det lovgiver har ment med denne endringen er at formålsbestemmelsen skal være retningsgivende for barnevernets prioriteringer. Videre skal den gi en forventning til ansatte om å møte barn med trygghet, kjærlighet og forståelse. Dette forutsetter at ansatte i barnevernet har relasjonskompetansen og er personlig egnet til å jobbe med barn, ifølge departementet. Sitatet fra Barnevernsproffene om at de ønsker seg «barnevernsarbeidere som bryr seg, som har et varmt og åpent kroppsspråk, varme øyne og en stemme og ord som gjør at barn kan oppleve trygghet», er et godt utgangspunkt å ha med seg for barnevernsarbeidere i møte barn i barnevernet. (Veilederen.no)

Selv om Lov om barnevern først og fremst regulerer barnevernet, er det i den nye loven et større fokus på kommunens ansvar som helhet og for alle som jobber med barn og unge. Lovens formålsparagraf bør være retningsgivende for alle som møter barn og unge via sitt virke i Tønsberg kommune.

2.5 Om planarbeidet

Arbeidet med planen startet med en stor to-dagers Oppvekstledersamling i mars 2022 med tittelen «Laget rundt barnet, det er deg og meg». Der deltok ledelse fra alle skoler og barnehager og deres stab, de ulike hjelpetjenestene til barn og ungdommer, Ung Tønsberg, Forebyggende barnevern og det nyopprettede ambulerende skolemiljøteam. Tema for dagene var oppvekstrefomen, samarbeid, nåværende situasjon og ønsket situasjon. Det ble jobbet i grupper på tvers med ulike arbeidsoppgaver knyttet til temaene.

I etterkant ble det avklart at barneverntjenesten ville ha et videre prosjektansvar i Oppvekst og læring for utviklingen av planen. Styringsgruppen for arbeidet har vært kommunedirektørens ledergruppe og det ble utarbeidet en prosjektplan godkjent av styringsgruppen.

Gruppelederne fra arbeidet under Oppvekstledersamlingen deltok så i videre gruppearbeid før sommeren og tidlig høst. Gruppen ble inndelt i 4 undergrupper med ulikt fokusområdet i henhold til hva planen skulle inneholde. Det har blitt avholdt felles møter med alle underveis. Virksomhetslederne for Ung i Tønsberg, Barn og Unge og barneverntjenesten, samt fagrådgiver i barneverntjenesten, har hatt ansvaret for å sy sammen planen.

Det er hentet inn innspill fra politiet og ulike samarbeidstjenester for voksne i kommunen som NAV, psykisk helse- og rustjenester, samt høringsinnspill fra alle kommunalområder.

2.6 Begreper og definisjoner

Hjelpetjenestene definisjon av forebyggende arbeid/tiltak:

Universelle forebyggende tiltak er forebyggende tiltak rettet mot hele befolkningen. Tiltak kan for eksempel være møteplasser, kultur- og idrettsarenaer som kan øke sosial tilhørighet, mestring og sosial støtte. Trygge og stabile arbeidsplasser og trygge skoler hvor mennesker blir inkludert og sett, er også eksempler på universell forebygging.

Selektiv forebygging er tiltak som retter seg mot risikogrupper som har kjent og/eller forhøyet risiko for å utvikle problemer. Eksempler på tiltak er utekontaktens oppsøkende arbeid.

Indikativ forebygging er forebyggende tiltak rettet mot enkeltpersoner eller individer i risiko. Eksempler på dette er lavterskeltilbud, som samtaletilbudet på Familiehuset.

Medvirkning/ brukermedvirkning:

Medvirkning betyr at man har muligheten til å si sin mening om noe, og at meningen blir lyttet til. Brukermedvirkning innebærer at brukeren betraktes som en likeverdig partner i diskusjoner, beslutninger og tiltak som angår hans eller hennes problem eller situasjon. Brukermedvirkning har en egen verdi, en rettighet og er et virkemiddel for å forbedre og kvalitetssikre tjenestene.

Tidlig innsats:

Tidlig innsats handler om å gi hjelp så tidlig som mulig i et menneskes liv. Det vil si både tidlig i alder, men også tidlig i et forløp. Med tidlig innsats kan vi unngå at vansker blir unødvendig store og at det oppstår tilleggsvansker.

Med tidlig innsats kan vi også forebygge:

- skjevutvikling
- sosiale vansker
- manglende mestring/ faglig
- frafall i skolen
- å havne utenfor arbeidslivet

De fleste barn som har spesielle behov og godt synlige vansker, blir fanget opp tidlig av hjelpeapparat og barnehage. Noen typer vansker blir derimot ikke alltid oppdaget like lett, og for sent. Og dette kan være vansker som har stor påvirkning på sosiale relasjoner. Tidlig innsats er også viktig for disse barna.

Utsatte barn og unge:

Utsatte barn og unge kjennetegnes av at de er barn med større behov for støtte, hjelp og tjenester enn barn flest. Enten fordi de selv har behov for ekstra oppfølging, eller fordi familien lever i en sårbar livssituasjon.

Like viktig som at man kan se kjennetegn hos barn og unge, så kan utsatte barn og unge identifiseres ved mangler i systemene som følger opp barn og unge. FAFO-rapporten *Trøbbel i grenseflatene* beskriver gruppen «utsatte unge» som ungdom med flere utfordringer og risikofaktorer som opptrer samtidig, som vil kreve innsats fra forskjellige tjenester. Denne rapporten viser igjen til Flatø-utvalget som definerer et annet problem for gruppen «utsatte unge»: «Noen barn opplever å bli skjøvet fra tjeneste til tjeneste, der ingen tar ansvar. Andre får hjelp fra flere instanser, men hjelpen er ikke koordinert». Disse rapportene peker på systemet rundt – som kan opprettholde «utsattheten». (Hansen, I. L. S., Jensen, R. S., & Fløtten, T. (2020). *Trøbbel i grenseflatene*. Fafo-rapport 2020:02. Oslo: FAFO. [Lenke](#). Flatø, L. E. (2009). *Det du gjør, gjør det helt: bedre samordning av tjenester for utsatte barn og unge*. Norges offentlige utredninger (tidsskrift: online), NOU 2009, 22. [Lenke](#).)

Omsorgssvikt:

Omsorgssvikt handler om at barnets omsorgspersoner mangler kunnskap, krefter eller vilje til å dekke barnets grunnleggende behov. Dette kan handle om fysiske, emosjonelle, psykiske eller medisinske behov, eller at barnet blir utsatt for opplevelser av uro, smerte, frykt eller skam. Dette kan svekke barnets helse og utvikling.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet definerer omsorgssvikt som en vedvarende manglende evne eller vilje hos omsorgspersonene til å møte barnets grunnleggende fysiske, emosjonelle, psykiske og/eller medisinske behov. Noen ganger greier ikke omsorgspersoner å gi god nok omsorg fordi de ikke klarer eller forstår hva som forventes av dem. Andre ganger utsetter omsorgspersoner barn og unge for omsorgssvikt med vilje.

Omsorgssvikt kommer i ulike grader og kan være mer eller mindre alvorlig. Det kan foregå over kort tid eller være mer langvarig. Det kan oppstå i en situasjon eller være kronisk. Kari Killén formidler at det dreier seg om

- mangel på erkjennelse av og respekt for barnets behov
- avvisning og likegyldighet
- omsorgspersoners manglende evne til å engasjere seg positivt i barnet og til å prioritere barnets grunnleggende behov framfor sine egne
- at barnet tillegges egenskaper det ikke har, og behandles deretter
- total avvisning eller ekstrem invadering
- at barnet lever med en kronisk bekymring for tap av tilknytningspersoner

Det er ikke bare foresatte som kan utsette barn og unge for omsorgssvikt, men også andre tillitspersoner. Det kan være andre i slekten, nabolaget, trenere, ansatte i barnehage eller skole og andre som omgås barn.

Atferdsproblemer:

Barne- og ungdomsårene er preget av store følelsesmessige- og sosiale endringer. Det er særlig i disse årene at atferdsvansker, også kalt atferdsproblemer (og lignende), kan oppstå. Det fins ikke én allment akseptert definisjon for atferdsvansker, men refererer til vedvarende opposisjonell, aggressiv og/eller destruktiv eksternaliserende atferd som er tydelig utenfor atferd som vurderes som sosialt akseptabelt.

Det er vanskelig å anslå andelen barn og unge med atferdsvansker, men studier estimerer at ca. 5-10 % av barn og unge i Norge har atferdsvansker, inkludert alvorlig atferdsproblematikk som lovbrudd.

Selv milde atferdsvansker kan utgjøre en stor utfordring for det enkelte barn, familier, skolekamerater, lærere og samfunnet ellers. Oppfølgingsstudier viser at tidlige atferdsvansker hos barn utgjør en risikofaktor for mange psykiske, fysiske og sosiale problemer blant ungdom og voksne. Det synes derfor viktig med tidlig innsats, for eksempel i hjemmet, for å forhindre videre uheldig utvikling av atferdsvansker. (FHI Rapport 2020)

Alvorlige atferdsproblemer hos barn i førskole- og grunnskolealder kjennetegnes ofte av:

- Hyppige krangler med voksne
- Hyppige sinneutbrudd
- Setter seg opp mot eller nekter å følge beskjeder fra voksne
- Forstyrrer andre med vilje
- Bryter regler, og kan ikke innrette seg etter jevnaldrende
- Er aggressiv mot andre, fiendtlig og hevngjerrig
- Klandrer andre for sine feil
- Lyver og stjeler
- Manglende sosiale ferdigheter

Hos eldre barn/ungdom med atferdsproblemer ser en ofte andre kjennetegn, som skulking, stjeling, hærverk, voldshandlinger og rusmisbruk.

For at vi skal kunne benytte beskrivelsen atferdsproblemer, bør det negative samhandlingsmønsteret mellom barn og foreldre/voksne ha vedvart i minimum et halvt år. (pmt.no)

Kriminalitet – både som utsatt og utøver:

Det er svært risikofyllt for barn/unge å bli utsatt for kriminalitet/vold. Mange unge som selv begår ulik kriminalitet, som grov vold, har vært utsatt for kriminalitet, enten hjemme eller fra annen ungdom i utemiljø der de bor/lever.

«Det å være vitne til vold og overgrep kan også være svært skadelig for barn, og det er viktig å hindre at barn vokser opp i familier preget av vold og trusler. Videre er barn og ungdom ofte selv ofre for kriminalitet begått av andre barn og ungdommer. Mange unge som begår kriminalitet har også selv vært utsatt for vold, overgrep eller andre integritetskrenkelser. Ofte kan de være fornærmet i en sak og gjerningsperson i en annen sak» (Fra Meld. St. 34 (2020 –2021) Melding til Stortinget Sammen mot barne-, ungdoms- og gjengkriminalitet. [Lenke.](#))

At noen begår sitt første lovbrudd og kommer i politiets søkelys i svært ung alder, gir en indikasjon på at det er flere ting som har vært galt. En rekke studier viser nettopp at mange ulike problemer i tidlig barndom (slik som medfødt sårbarhet og negative sosiale forhold) ofte forekommer hos barn som senere begår kriminalitet (Caspi et al., 2016; Moffitt, 1993). Barn av foreldre med vedvarende lav inntekt (nederste inntektsdesil) og lavt utdanningsnivå har økt risiko for lav debutalder (Galloway & Skardhamar, 2010). Den gruppen registrerte lovbrøyttere vi vet mest om, er likevel innsatte i fengsler. Det har blitt gjennomført tre norske levekårsundersøkelser blant innsatte (Friestad & Hansen, 2004; Revold, 2015; Skardhamar, 2003) og en tilsvarende blant svenske innsatte (Nilsson, 2002).

Undersøkelsene viser stor overensstemmelse blant annet når det gjelder hva vi må kunne kalle krevende oppvekst og familieforhold. Så mange som 34 prosent oppgir at de opplevde store utfordringer i hjemmet i oppveksten, som krangel, slåssing og vold, og hele 40 prosent oppgir at de hadde opplevd mishandling i oppveksten.

Foreldres rusmisbruk, depresjon og fengsling forekom også hyppig, og 38 prosent hadde vært i kontakt med barnevernet under oppveksten. Totalt var det 81 prosent som rapporterte minst én alvorlig negativ barndomsopplevelse (Revol, 2015).

Forskningen viser altså at barn som vokser opp under krevende familieforhold og selv har blitt utsatt for mishandling og krenkelser er mer utsatt for å utvikle kriminelle løpebaner senere.

Dette er med andre ord barn både politiet og samarbeidende instanser bør være særlig oppmerksomme på i det forebyggende arbeidet (vedlegg 3).

2.7 Identifisering av barn, unge og deres familier som er i risiko for omsorgssvikt og atferdsproblemer

For at kommunen skal kunne lykkes i å forebygge at barn og unge ikke utsettes for omsorgssvikt og atferdsproblemer, er det viktig at de ansatte har kunnskap om og er i stand til å identifisere de barna som er i risiko. Det er disse barna som er ekstra sårbare denne planen i hovedsak skal bidra til å hjelpe.

Det er ofte søkelys på å se etter signaler hos barn når en bekymring oppstår eller hva barn forteller eller ikke. Voksne rundt barna er opptatt å beskrive de signaler og symptomer barna viser som enten kan støtte en bekymring for barnets omsorgssituasjon eller avkrefte en bekymring. Det finnes en rekke utfordringer med å støtte seg på barns symptombilde alene. Symptomer som barn viser kan handle om en rekke ulike utfordringer både hos familie, miljø eller egne sårbarheter som ikke nødvendigvis handler om omsorgssvikt. Videre er det en risiko for at barn ikke viser symptomer eller signaler på tross av at de lever i en utfordrende omsorgssituasjon. Dersom ansatte baserer seg på symptomvurderinger, er det høy risiko for å glippe i identifisering av de mest risikoutsatte barna. Dette gjelder også atferdsproblemer hos barn og unge som kan være symptomuttrykk knyttet til udiagnostiserte tilstander og ikke symptomer på hvordan barnet/ungdommens omsorg- og nettverkssituasjon er.

Det foreligger god og dokumentert kunnskap om hvilke barn og unge som er i målgruppen å utsettes for omsorgssvikt og utvikling av atferdsproblemer. Det finnes en rekke risikofaktorer knyttet til familie, miljø og barns sårbarheter. Det er viktig at kommunen bruker denne kunnskapen målrettet og på bakgrunn av denne identifiseringen, jobber med tiltak i arbeidet med å forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer.

Noen viktige risikofaktorer kan være:

- Skadelige omsorgsformer
- Emosjonell utilgjengelighet/ fjernhet hos foresatte
- Alvorlige krenkelser
- Rusmiddelbruk
- Alvorlig former for psykiske lidelser
- Utviklingslidelser hos barn og unge som ikke blir forstått og hjulpet
- Levekårsutfordringer
- Funksjonsnedsettelse hos barn
- Skadelig psykososialt miljø i barnehage og skole (mobbing, skifte av voksne etc.)

Se oversikt over risiko- og beskyttelsesfaktorer (Kvelling 2016) i vedlegg 1.

3 Føringer

3.1 Nasjonalt:

Det har den siste tiden kommet en rekke føringer fra nasjonalt hold om forventninger om at kommunen skal dreie sitt arbeid over til forebygging og tidlig innsats og med klart mål om å forebygge behov for inngripende og kostnadskrevende tiltak fra offentlige instanser. Det kommer frem i nasjonale føringer og i ulike kommunale planverk at det skal skje målrettet arbeid for å snu ressursbruken i kommunen fra reparasjonsarbeid over til forebygging. Det er klare forventninger om at kommunen organiserer seg slik at fokus og ressurser på forebygging og tidlig innsats vises i kommunens handlinger og tiltaksvifte.

Oppvekstreformen, som beskrevet i innledningen, har vært førende for dette arbeidet de siste årene. Videre trer det i kraft en ny barnevernlov i 2023. Den nye loven regulerer ikke bare barneverntjenestens virkeområde og ansvar, men regulerer kommunen som helhet. Loven gir tydeligere føringer for hva som er barneverntjenestens ansvarsområde og arbeidsoppgaver og hva som må løses i andre deler av kommunen. Det er forventet at politisk og administrativ ledelse er tett på og har god kunnskap om utfordringer knyttet til barn og unge og fordeler kommunens ressurser ut fra denne kunnskapen.

Planen som er lovfestet i Lov om barneverntjenester (se kap. 2.2,) er et ytterligere tiltak i de nasjonale føringer om kommunens ansvar, organisering og tiltak for å forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer.

En viktig forutsetning for å kunne både forebygge utfordringer og gi barn og unge tilstrekkelig og god hjelp er at de ulike kommunale instansene er kjent med hverandre og de ulikes ansvarsområde, og at instansene samarbeider for å kunne gi gode og riktige tiltak til sine innbyggere. Det er nødvendig med forpliktende avtaler og samarbeid både på individ- og systemnivå.

Samarbeidsplikten er nedfelt i velferdslovene og Helsedirektoratet har gitt ut en nasjonal veileder «Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier» som gir forventninger og føringer for kommunens arbeid.

<https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/samarbeid-om-tjenester-til-barn-unge-og-deres-familier>

Videre har også Helsedirektoratet en nasjonal faglige retningslinje om tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge:

«Kommunens ansvar for tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge

- *Kommunens ledelse bør sikre at ansatte som arbeider med barn og unge har kunnskap om beskyttelses- og risikofaktorer og tegn og signaler som kan gi grunnlag for å oppdage utsatte barn og unge*
- *Kommunens ledelse bør sørge for at relevante virksomheter har rutiner for hvordan ansatte kan handle på bakgrunn av en bekymring for barn og unge*
- *Kommunens ledelse bør sikre at det er etablerte avtaler om samarbeid mellom virksomheter involvert i oppfølging av barn og unge det er knyttet bekymring til*

Fra kunnskap til handling hos ansatte som arbeider med barn og unge

- *Ansatte som arbeider med barn og unge bør ha kompetanse i å snakke med barn og unge de har bekymringer for*
- *Ansatte som arbeider med barn og unge bør være oppmerksomme på tegn og signaler som gir grunn til bekymring for barn eller unge og dokumentere disse*
- *Ansatte som arbeider med barn og unge bør handle på bakgrunn av bekymring for barn og unge*
- *Ansatte som arbeider med barn og unge bør ha god kunnskap om opplysningsplikten til barnevernstjenesten og avvergelsesplikten, og vite hvordan de skal handle for å overholde disse» (Helsedirektoratet.no)*

3.2 Lokalt:

Kommuneplanens samfunnsdel 2022-2033:

Planen for kommunens arbeid for å forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer er en temaplan underordnet Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. Kommuneplanens samfunnsdels målsettinger er denne planens overordnede mål. Se kapittel 5.

Kommuneplanens handlingsdel 2022- 2025:

Handlingsdelen inneholder konkrete tiltak for å nå målene som er satt i samfunnsdelen. Under området «Trygge oppvekstmiljø» er det flere tiltak som er relevante for denne planen. Under området «Helsefremmende og inkluderende stedsutvikling» er det mange viktige tiltak som rettes mot også voksne. Tiltak rettet mot ulike levekårs- og livsutfordringer knyttet til omsorgsgivere og andre voksne i barns liv vil kunne være avgjørende i arbeidet for å forebygge at barn utsettes for omsorgssvikt og/ eller utvikler atferdsproblemer.

Andre relevante planer:

Videre har kommunen en rekke andre planer som berører tema og områder som kan i større og mindre grad være overlappende til denne planens områder. Dette gjelder spesielt ulike tiltak og tjenester til voksne og andre viktige områder som påvirker barn og unges oppvekstsvilkår.

Alkoholpolitisk handlingsplan (2020-2024)

Handlingsplan for selvmordsforebygging (2022-2026)

Fagplan Psykisk helse og rusforebygging (2022-2024)

Vold i nære relasjoner (under revisjon – 0-100 år)

Plan for legetjenester

Boligplan – en plan for sosial boligbygging (skal utarbeides)

Frivillighetsplan (skal utarbeides)

Virksomhetsplaner

4 Situasjonsbeskrivelse

4.1 Fakta

4.1.1 Dette forteller Ungdata om barn og unges oppvekst nå for tiden

Et av de viktigste funnene i Ungdata lokalt og nasjonalt er at de aller fleste barn og unge svarer at de har det bra og opplever at de har en god livskvalitet. Flertallet opplever at de har gode venner, de fleste har tette og tillitsfulle relasjoner til foreldrene sine og trivselen på skolen er god.

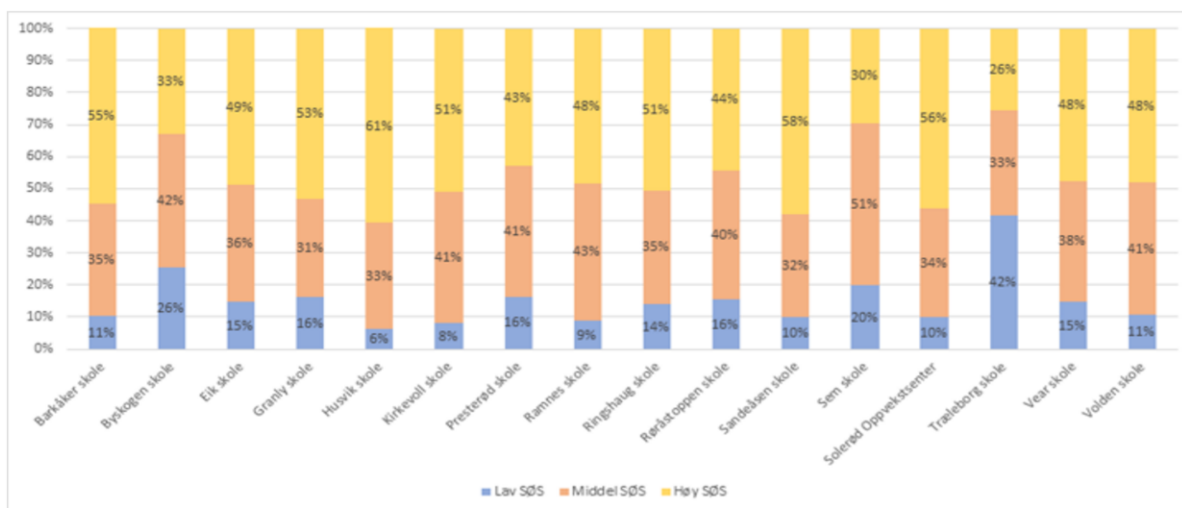
Samtidig viser de siste ungdatarapportene, både lokalt og nasjonalt, at flere barn har det dårlig på flere områder:

I Tønsberg: 10% på mellomtrinnet og 5% på ungdomstrinnet oppgir å bli mobbet minst hver 14.dag. En stadig større andel barn og unge forteller at de ofte føler seg ensomme, og en større andel enn noen gang: 16%, havner i kategorien med mange psykiske helseplager; **26% jenter og 9% gutter** på ungdomstrinnet i Tønsberg. I 2017 var andelen 21% jenter og 6% gutter. Det er spesielt en økning av jenter på 8.trinn i 2021 som bekymrer. Det ser ut som om utfordringene, spesielt for jentene, starter tidligere enn før. Dette ser vi av våre resultater fra Ungdata junior(mellomtrinnet) når vi sammenligner rapportering fra 2018 med 2021. Vi vet ikke om pandemi og nedstengning av samfunnet har hatt en spesielt negativ effekt på jenters liv, eller om dette er en trend vi vil se fortsette. Denne trenden gjelder også nasjonalt.

Tall for alkoholbruk og bruk av cannabis på ungdomstrinnet i Tønsberg er helt stabil.

I fylkets ungdataundersøkelse på videregående nivå ser det derimot ut som om det er en økning både av cannabisbruk (spesielt blant gutter) og alkoholbruk (spesielt jenter). Det ser også ut som om bruk av andre illegale rusmidler øker blant siste årskull på videregående. Dessverre er svarprosenten på våre videregående skoler lav, så vi kan ikke si noe sikkert her. Nasjonale tall kan derimot tyde på at økt bruk av illegale rusmidler de siste årene på videregående skoler er en trend. Det er en økning i andel barn og unge som lever i familier med lav sosioøkonomi. På flere skoler er andelen doblet siden 2018.

Barneskoler 5.-7.trinn

Fattigdom og dårlige levekår er en klar risikofaktor for å utvikle utfordringer på flere områder i livet: Dårligere helse, rusbruk, utsatthet for vold, dårligere karakterer og lavere utdanning, arbeidsledighet og reproduksjon av fattigdom.

Det som bekymrer mest både lokalt og nasjonalt er den økende ulikheten på følgende områder:

- Økning i ulikhet i økonomisk- og kulturell/utdanningskapital hos foreldre
- Økning i ulikhet mellom jenters og gutters livskvalitet og helse, både fysisk og psykisk

4.1.2 Tønsberg kommunes levekårsundersøkelse 2020:

Kommunens levekårsundersøkelse gir kunnskap og informasjon om ulike forhold knyttet til innbyggernes ulike levekår og eventuelle geografiske forskjeller i kommunen.

Undersøkelsen gir kommunen konkrete tall knyttet til ulike hvor mange mennesker som har ulike utfordringer knyttet til sine levekår som innenfor bolig og utdanning og eventuelt utenforskap fra arbeidsliv både når det gjelder inntekt og sosial tilhørighet.

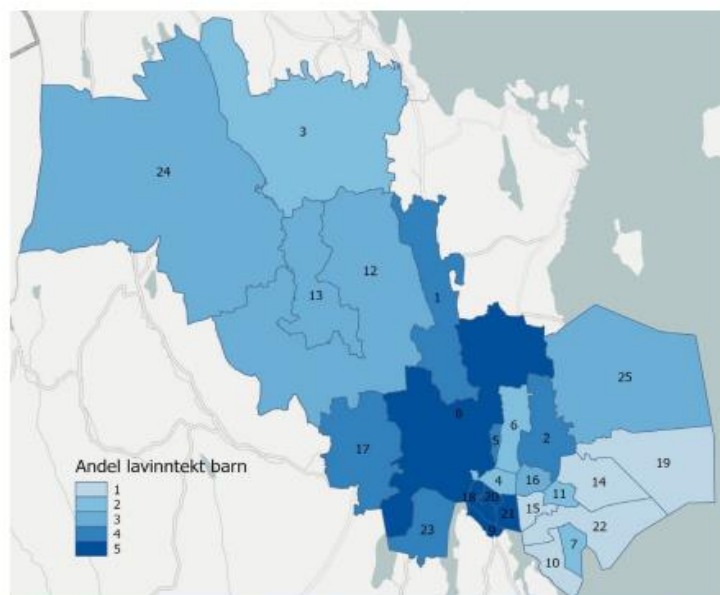
Levekårsutfordringer er viktige risikofaktorer for om barn og unge kan oppleve omsorgssvikt. Utfordringer knyttet til boligforhold, deltagelse i arbeidsliv, uførhet, sosialhjelp etc. danner grunnlag for barn, unge og deres familiers trygghet og sikkerhet. Utfordringer knyttet til disse områdene øker muligheten for at barn og unge vokser opp i marginaliserte omsorgsforhold og opplever barnefattigdom. Videre er det en forhøyet risiko for at voksne som lever under marginaliserte levekår utvikler utfordringer knyttet til psykisk helse og rusbruk, som igjen er forhøyet risiko for at barn kan utsettes for omsorgssvikt og utvikle atferdsproblemer. Marginaliserte levekår kan ofte være i generasjoner.

Levekårsundersøkelsen i Tønsberg kommune viser reelle og merkbare forskjeller i kommunen knyttet til innbyggerne og da barn og unges levekår. Denne kunnskapen er viktig i arbeidet med barn og unge, da ulike forebyggende tiltak kan settes inn i områder der ulike risikoer for at barn og unge kan oppleve omsorgssvikt har høyere forekomst.

4.5. ANDEL BARN I LAVINNTEKTSHUSHOLDNINGER

Samme metode brukes som i avsnitt 4.4.

Hele landet	12,8
Moss	16,7
Sarpsborg	15,1
Fredrikstad	16,7
Drammen	17,8
Horten	12,1
Tønsberg	12,0
Larvik	12,5
Færder	13,8
Porsgrunn	13,4
Skien	16,8
Sandefjord	13,2

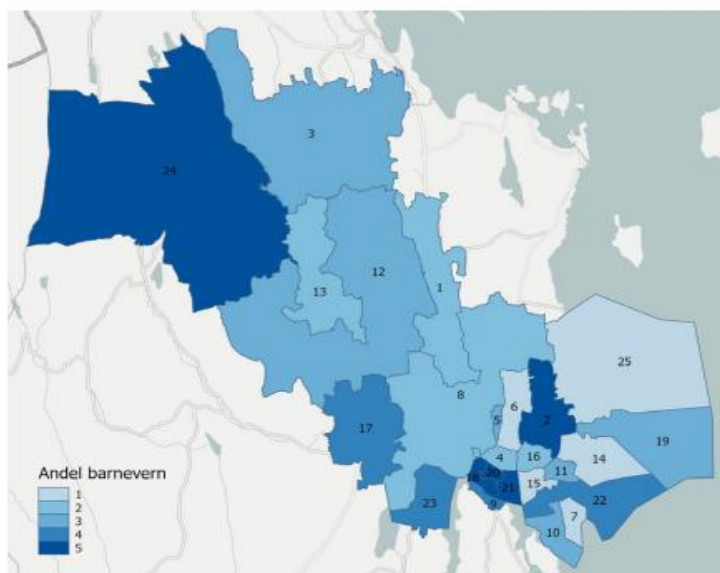

nr	Sone	%	nr	Sone	%	nr	Sone	%	nr	Sone	%	nr	Sone	%
19	Skallevold	3,8	7	Husvik	7,3	24	Vivestad/Fon	9,5	1	Barkåker/Undrumsdal	11,5	21	Træleborg	21,3
15	Råel	4,9	4	Byskogen	7,9	16	Sandeåsen	9,9	2	Basberg	11,8	8	Jarlsberg	23,1
22	Ulviken	5,8	6	Eik øst	8,1	12	Ramnes	10,2	5	Eik vest	13,3	9	Kaldnes	23,8
10	Nes/Husøy	6,8	3	Brekkeåsen	9,0	13	Revetal	10,4	23	Vear	15,6	20	Sløyfa	26,5
14	Ringshaug	7,0	11	Presterød	9,4	25	Volden	10,7	17	Sem	18,2	18	Sentrum	34,0

4.10. ANDEL BARN MED BARNEVERNSTILTAK

Andel barn 0-17 år som er registrert med barnevernstiltak.

Hele landet	4,4
Moss	5,2
Sarpsborg	5,3
Fredrikstad	4,2
Drammen	4,0
Horten	4,6
Tønsberg	5,1
Larvik	4,4
Færder	4,9
Porsgrunn	3,6
Skien	5,1
Sandefjord	3,7

nr	Sone	%	nr	Sone	%	nr	Sone	%	nr	Sone	%	nr	Sone	%
7	Husvik	2,1	16	Sandeåsen	3,4	10	Nes/Husøy	4,3	12	Ramnes	5,7	24	Vivestad/Fon	7,4
15	Råel	2,1	4	Byskogen	3,9	19	Skallevold	4,5	23	Vear	5,8	2	Basberg	7,7
25	Volden	3,1	1	Barkåker/Undrumsdal	4,1	5	Eik vest	4,8	17	Sem	6,0	20	Sløyfa	7,8
14	Ringshaug	3,2	8	Jarlsberg	4,1	11	Presterød	5,5	9	Kaldnes	6,5	21	Træleborg	8,5
6	Eik øst	3,3	13	Revetal	4,2	3	Brekkeåsen	5,7	22	Ulviken	7,3	18	Sentrum	16,1

4.1.3 Fra Tønsberg kommunes Oppvekstprofil 2022:

Oppvekstbarometer for kommunen

I oversikten nedenfor sammenlignes noen nøkkeltall for kommunen og fylket med landstall. I figuren og tallkolonnene tas det hensyn til at kommuner og fylker kan ha ulik alders- og kjønns sammensetning sammenliknet med landet. Klikk på indikatornavnene for å se utvikling over tid i kommunen. I [Kommunehelse statistikkbank](#) finnes flere indikatorer og utfyllende informasjon om hver enkelt indikator.

Vær oppmerksom på at også «grønne» verdier kan innebære en utfordring for kommunen, fordi landsnivået ikke nødvendigvis representerer et ønsket nivå. Verdiområdet for de ti beste kommunene i landet kan være noe å strekke seg etter.

- Kommunen ligger signifikant bedre an enn landet som helhet
- Kommunen ligger signifikant dårligere an enn landet som helhet
- Kommunen er ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Kommunen er signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Ikke testet for statistisk signifikans
- ◆ Verdien for fylket (ikke testet for statistisk signifikans)
- | Verdien for landet som helhet
- ▬ Variasjonen mellom kommunene i fylket
- De ti beste kommunene i landet

Tema	Indikator (Klikkbare indikatornavn)	Kommune	Fylke	Norge	Enhet (*)	Oppvekstbarometer for Tønsberg
Befolkning	1 Andel barn, 0-17 år	20,3	19,8	20,6	prosent	
	2 Innvand. og norskf. med innv. foreldre	15,4	18,3	19,5	prosent	
Levekår	3 Vedvarende lav inntekt	11	14	12	prosent	
	4 Vedvarende lav inntekt, lokal grense	11	12	12	prosent	
	5 Inntektsulikhet, P90/P10	2,8	2,7	2,8	-	
	6 Bor trangt, 0-17 år	14	16	19	prosent	
	7 Barn av enslige forsørgere	16,5	17,1	14,8	prosent	
	8 Barn med barnevernstiltak, 0-17 år	4,3	4,3	4,1	prosent	
Barnehage og skole	9 Bemanning i barnehage, oppfylt	85	89	69	prosent	
	10 Laveste mestringsnivå i lesing, 5. tr.	22	24	23	prosent (k)	
	11 Laveste mestringsnivå i regning, 5. tr.	24	26	24	prosent (k)	
	12 Trives på skolen, 7. trinn	89	88	88	prosent (k)	
	13 Mobbes på skolen, 7. trinn	5,3	5,4	5,9	prosent (k)	
	14 Gjennomsnittlig grunnskolepoeng	42,4	41,7	42,3	poeng (k)	
	15 Gjennomføring i vdg. opplæring	81	78	78	prosent (k)	
Fritid og nærmiljø	16 Fornøyd med lokalmiljøet, 2021	72	69	68	prosent (a,k)	
	17 Fornøyd med treffsteder, 2021	52	49	49	prosent (a,k)	
	18 Med i fritidsorganisasjon, 2021	64	61	62	prosent (a,k)	
	19 Fortrolig venn, 2021	89,5	88,7	89,1	prosent (a,k)	
	20 Ensomhet, 2021	25	25	24	prosent (a,k)	
	21 Skjermtid over 4 timer, 2021	51	49	43	prosent (a,k)	
	22 Kan svømme, 17 år	87	88	87	prosent (k)	
Helse og helsestøtte	23 Fornøyd med helse, 2021	69	68	69	prosent (a,k)	
	24 Psykiske plager, 2021	18	18	16	prosent (a,k)	
	25 Psykiske sympt./lidelser, 15-24 år	184	175	166	per 1000 (a,k)	
	26 Søvnp problemer, 2021	33	32	29	prosent (a,k)	
	27 Trener sjeldnere enn ukentlig, 17 år	28	29	27	prosent (k)	
	28 Overvekt og fedme, 17 år	20	22	22	prosent (k)	
	29 Reseptfrie smertest. ukentlig, 2021	15	17	17	prosent (a,k)	
	30 Alkohol, har vært beruset, 2021	9,7	13	13	prosent (a,k)	

Forklaring (tall viser til linjenummer i tabellen ovenfor):

* = standardiserte verdier, a = aldersstandardisert og k = kjønnsstandardisert

** = tall fra Ungdataundersøkelsen mangler, les mer om [mulige årsaker](#)

1. 2021. 2. 2021, 0-17 år. 3. 2017-2019, barn (0-17 år) som bor i husholdninger som i en treårsperiode har en gjennomsnittlig inntekt under 60 % av nasjonal median. 4. 2017-2019, barn (0-17 år) som bor i husholdninger som i en treårsperiode har en gjennomsnittlig inntekt under 60 % av kommunal median. 5. 2019, forholdet mellom inntekten til den personen som befinner seg på 90-prosentilen og den som befinner seg på 10-prosentilen. 6. 2020, trangboddhet defineres ut ifra antall rom og kvadratmeter i boligen. 7. 2018-2020, 0-17 år, av alle barn det betales barnetrygd for. 8. 2020, omfatter hjelpetiltak og omsorgstiltak. 9. 2021, barn som går i barnehager der kravet til både grunnbemanning og pedagogisk bemanning er oppfylt. 10./11./12./13. Skoleårene 2018/2019-2020/2021. 14. 2018-2020, ved avsluttet grunnskole på 10. trinn. 15. 2018-2020, omfatter elever bosatt i kommunen. 16. U.skole, svært eller litt fornøyd. 17. U.skole, svært bra eller nokså bra tilbud. 18. U.skole, svarer «ja, jeg er med nå». 19. U.skole, svarer «ja, helt sikkert»/«ja, det tror jeg» på om de har minst én fortrolig venn. 20. U.skole, ganske mye eller veldig mye plaget. 21. U.skole, daglig utenom skolen. 22. 2020-2021, oppgitt ved nettbasert sesjon 1 at man kan svømme 200 meter. 23. U.skole, svært eller litt fornøyd. 24. U.skole, har mange plager (ganske mye eller veldig mye plaget). 25. 2018-2020, brukere av primærhelsetjenestene fastlege og legevakt. 26. U.skole, ganske mye eller veldig mye plaget. 27. 2020-2021, oppgitt ved nettbasert sesjon 1. 28. 2018-2021, KMI som tilsvarende over 25 kg/m2, basert på høyde og vekt oppgitt ved nettbasert sesjon 1. 29. U.skole, bruker Paracet, Ibux og lignende minst én gang i uka. 30. U.skole, drukket så mye at de har følt seg tydelig beruset én gang eller mer i løp av de siste 12 mnd. Datakilder: Statistisk sentralbyrå, NAV, Ungdataundersøkelsen fra Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved OsloMet, Utdanningsdirektoratet, Vernepliktsverket og primærhelsetjenestene fastlege og legevakt (KUHR-databasen i Helsedirektoratet). For mer informasjon, se [Kommunehelse statistikkbank](#).

4.1.4 Politiet: Barn som ofre og gjerningsmenn – utviklingstrekk i Vestfold

I politiets straffesaksregister (STRASAK) finnes informasjon om alle anmeldte saker, impliserte personer og deres rolle i sakene. Politiets definisjon av ungdomskriminalitet omfatter saker der mistenkt, siktet eller domfelt person er under 18 år ved gjerningstidspunktet. Tabell 1 viser antallet slike saker registrert i Vestfold i perioden 01.01.2016-31.12.2020

De siste fem årene har det vært 400-500 slike saker årlig. De vanligste kriminalitetstypene blant ungdom er vinning, vold, narkotika og trafikk. Figur 1 viser utviklingstrekk for disse kriminalitetstypene.

Det er få tydelige mønstre. Antall voldslovbrudd har steget noe i perioden, mens trafikkløvbrydd har sunket. Totalt sett ser vi en svak økning i ungdomskriminalitet siden 2018, men antall saker totalt sett i 2020 er likevel på samme nivå som i 2017.

Tabell 1 U-18 siktet/mistenkt/domfelt Vestfold, etter kriminalitetstype

Antall saker u18 Kriminalitetstype	År				
	2016	2017	2018	2019	2020
VINNING	109	130	101	128	113
VOLD	57	87	65	89	108
NARKOTIKA	76	51	51	71	72
TRAFIKK	72	65	60	36	55
ANNEN	41	76	40	50	46
SEDELIGHET	43	42	52	36	38
SKADEVERK	52	31	21	20	45
ØKONOMI	4	6	17	10	6
MILJØ	4	1	1	1	
UNDERSØKELSESSAKER			1		2
Totalsum	458	489	409	441	485

Figur 1 U-18 siktet/mistenkt/domfelt Vestfold, utvalgte kriminalitetstyper

Når det gjelder barn som ofre bruker vi saker der barn under 18 år er fornærmet eller vitne i saken. Tabell 2 viser antallet slike saker registrert de siste fem årene.

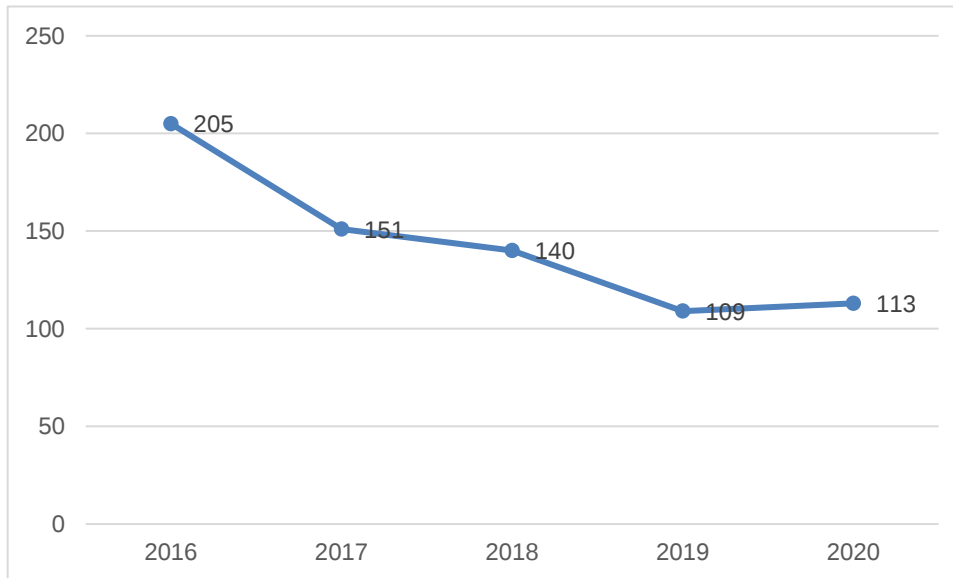
Tabell 2 U-18 fornærmet/vitne, etter kriminalitetstype

Antall saker Kriminalitetstype	År				
	2016	2017	2018	2019	2020
VOLD	295	251	246	233	242
SEDELIGHET	161	158	183	130	126
VINNING	100	112	99	92	82
ANNEN	74	97	89	65	74
TRAFIKK	55	66	65	70	63
UNDERSØKELSESSAKER	46	47	38	28	23
ØKONOMI	10	13	28	35	18
SKADEVERK	7	10	11	13	12
NARKOTIKA	4	4	3	4	2
ARBEIDSMILJØ		1			1
MILJØ				1	
Totalsum	752	759	762	671	643

I forebyggende øyemed er det imidlertid særlig barn som har vokst opp med mishandling og krevende familieforhold som er særlig utsatt for å utvikle kriminelle løpebaner. Mørketallene for slike saker er store, og i politiets registre havner kun de sakene som blir anmeldt. Slike saker blir imidlertid merket spesielt med sakstypen "Familievold". Figur 2 viser antallet familievoldssaker der fornærmet, eller vitne i saken er under 18 år.

De siste årene har det vært 100-200 saker pr. år med en jevn nedgang siden 2016. De lave tallene i 2019 og 2020 kan ha sammenheng med smittevernsrestriksjoner i forbindelse med Corona-pandemien der barn i krevende familieforhold i mindre grad har blitt fanget opp av skole og helsevesen.

Figur 2 U-18 fornærmet/vitne i familievoldssaker

Totalt sett i denne perioden har det blitt registrert 718 familievoldssaker der barn under 18 år er enten fornærmet eller vitne i saken. I noen av sakene kan flere barn være involvert, og det kan også være tilfeller der de samme barna er involvert i flere saker. Ser vi på unike personer berører disse sakene totalt 783 barn som har vært fornærmet eller vitne i denne perioden.

Oppsummering fra politiet:

Barn som har vært utsatt for mishandling eller krenkelser i oppveksten er mer utsatt for å utvikle kriminelle løpebaner. Tidlig forebyggende arbeid mot denne gruppen er viktig for å forhindre at barn og unge kommer inn i eller fortsetter med en slik løpebane. Det er store mørketall rundt barnemishandling og familievold, men noen saker blir anmeldt og havner i politiets systemer. Politiet anbefaler å rette tiltak mot barn som har vært fornærmet eller vitne i disse sakene. For Vestfold dreier dette seg om en gruppe på 700-800 barn totalt over de siste fem årene (vedlegg 3)

Rus, psykisk helse og selvmord:

Henviser til fakta fremstilt i Tønsberg kommunes «Fagplan Psykisk helse og rusforebygging 2022.2024» og «Handlingsplan for forebygging av selvmord 2022-2026».

4.2 utfordringer

Organisering:

Tjenester for barn og unge i tre kommunalområder skal samarbeide tett. Hjelpeinstansene er organisert i ulike kommunalsjefområder; oppvekst og læring, og mestring og helse, samt kultur, idrett og fritid. Det tverrfaglige arbeidet har endret arbeidsform etter flytting av Ung i Tønsberg, Barneverntjenesten, PPT, og nå sist, TFF med tildeling barn og familier ut av barn- og unge paraplyen. Store deler av det faglige samarbeidet rundt den enkelte tjenestemottaker og familie foregår gjennom strukturert samarbeid rundt individuell plan eller samarbeidsmøter i barnehager eller skoler.

Det kan være utfordrende å skape felles forståelse, dele kompetanse og skape holdninger og innstilling om at det forebyggende arbeidet og konkrete tiltak er et felles ansvar. Det krever tett kontakt og gode samarbeidsarenaer, klare retningslinjer på plikten til å samarbeide for felles løsninger for barn og unge.

Skal kommunen lykkes i arbeidet med oppvekstreformen må plikten til å samarbeide være fremtredende og at det i all ledelse er forankret behovet for at alle tjenester bidrar med ressurser og tiltak dersom barn, unge og deres familier skal få nødvendig hjelp så tidlig som mulig og rett hjelp til rett tid.

Tilstrekkelige ressurser:

Et av hovedmålene med oppvekstreformen er at kommunen skal ha søkelys på og jobbe forebyggende og med tidlig innsats. Barn skal få rett hjelp til rett tid. Kommunens politikere skal være tett på og ha oppdatert kunnskap om hvilke behov som finnes i kommunen. Kommunens politikere og administrative ledelse må fordele ressursene ut fra hvilke utfordringsområder som er i kommunen og flytte ressurser til de tjenesteområder som er i behov av det, og/eller styrke tjenester dersom det er nødvendig. Kommunens ressurser innenfor de som jobber med barn og unge bør være flytende og brukes der behovet er størst.

Kommunen er nå lovpålagt en forebyggende plan via Lov om barneverntjenester. Mange av kommunens forebyggende tiltak følges opp og utføres av ikke lovpålagte tjenester. Det er viktig at kommunen tar hensyn til dette når økonomiske rammer for arbeidet legges. Kutt i ikke lovpålagte tjenester kan få store konsekvenser for kommunens forebyggende arbeid, både på generelt, selektivt og indikert nivå. Dette er særs viktig med tanke på at oppvekstreformens mål er at det forebyggende arbeidet på sikt skal forhindre at barn og unge er i behov av større og kostnadskrevenne tiltak.

Kompetanse på risiko- og beskyttelsesfaktorer:

For å kunne styrke kommunens arbeid med å nå planens delmål, vurderes det som en nødvendighet at alle kommunens ansatte som jobber med barn, unge og deres familier har god kompetanse om hvilke risiko- og beskyttelsesfaktorer som er knyttet til at barn utsettes for omsorgssvikt og utvikler atferdsproblemer. Denne kompetansen må ligge til grunn i alle virksomheter.

Skal Tønsberg kommune kunne styrke det forebyggende arbeidet mot omsorgssvikt og atferdsproblemer, må kommunens ansatte kunne identifisere hvilke barn, unge og familier som er i risiko slik at man tidlig nok kan iverksette tiltak på ulike nivåer. Dette gjelder tiltak både mot for eksempel boområder, utsatte barnehage- og skolekretser, grupper av individer og det enkelte barn/ ungdom og deres familie.

Det anses nødvendig å flytte fokus fra at identifiseringen i hovedsak handler om at utfordringer gjenkjennes av ulike tegn- og symptomuttrykk hos det enkelte barnet eller ungdommen. Kommunen må bruke den kunnskapen ulike brukerundersøkelser, målinger og innhentede data gir oss. Det må jobbes målrettet fra kommunens ulike tjenester med å identifisere behov ut fra den fagbaserte kunnskapen om risiko- og beskyttelsesfaktorer knyttet til omsorgssvikt og atferdsproblemer.

4.3 Oversikt over kommunens ulike tilbud og tiltak til barn og unge i dag.

Siden tidlig 2022 har Oppvekst og læring laget en oversikt over tilbud og tiltak som kommunen har i sitt arbeid med barn og unge (vedlegg 2). På kommunens nettside finnes en oversikt som heter «Veiviser til tilbud og hjelp til barn og unge» der ulike tema som berører barn og unge er presentert og hvilke tjenester som kan kontaktes. Målsettingen med siden er å gi kommunens innbygger og ansatte en oversikt over tjenester og deres ulike tilbud, samt hvilke tjenester man kontakte ved ulike behov.

<https://www.tonsberg.kommune.no/f/p1/if1b74d65-9c07-4d46-87c5-b699e4581c88/oversikt-tiltak.pdf>

5 Mål – risiko, tiltak, samarbeid og ansvar

5.1 Overordnede mål:

Denne planen forholder seg til kommuneplanens samfunnsdel med dens hovedmål og tilhørende «slik vil vi ha det». Herunder presenteres spesifikke mål for denne fagplanen, kalt delmål. Kommuneplanens samfunnsdel er Tønsberg kommunens overordnede plan, der denne planen er en av flere fagplaner.

Hovedmål:

I samhandling med barn og unge skaper Tønsberg varierte arenaer for inkludering og mangfold, mestring og aktivitet.

I Tønsberg har vi helsefremmede hverdagsliv.

Tønsberg kommune har høy kompetanse og en kultur for nytenkning/innovasjon som bygger sosial- miljø og økonomisk bærekraft.

I Tønsberg jobber kommunen, innbyggere, næringsliv, frivillige og kompetansemiljøer sammen for å skape fremtidens samskapingskommune.

Tønsberg kommune er en attraktiv arbeidsgiver hvor ansatte har kompetanse som samsvarer med de oppgaver kommunen skal løse.

5.2 Mål for planen:

Kommuneplanens hovedmål:

I samhandling med barn og unge skaper Tønsberg varierte arenaer for inkludering og mangfold, mestring og aktivitet.

Slik vil vi ha det:

I Tønsberg opplever vi alle barn og unge å tilhøre et inkluderende og trygt fellesskap

DELMÅL 1:**I TØNSBERG HAR VI TRYGGE OG KOMPETENTE BARNEHAGER OG SKOLER SOM SER DET ENKELTE BARNET OG FANGER OPP UTFORDRINGER**

Risikofaktorer	Beskyttelsesfaktorer	Tiltak/ Samarbeid / Ansvar
Alle risikofaktorer knyttet til barn, unge og deres familier. Se vedlegg 1.	Personalet i barnehager og skoler: -har kompetanse på risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer - er gode faglige og kan lede grupper slik at det blir gode læringsmiljøer - skaper gode sosiale miljøer - har god relasjonskompetanse og er sensitiv til å se signaler - har handlingskompetanse	Organisering: Skole og barnehage er organisert i team/ansattgrupper som drøfter, reflekterer og øver sammen. Kompetanseheving/vedlikehold: Fagfornyelsen Både barnehage og skole jobber med gruppe/og klasseledelse egenskaper. Tverrfaglig innsats i skoler og barnehager, kompetanse på risiko og beskyttelse. Relasjons kompetanse. «Se eleven innenfra» filmer innføres i skolene og i hjelpetjenestene. Barnehagene har egen opplæring i COS og «se barnet innenfra». Kompetanse på traumebasert omsorg, tredelte hjernen med mer. Ansvar: barnehage og skoler
Personalet ser ikke et barn i vansker. Personalet har ikke kompetanse /verktøykasse til å handle på det de ser.	Ansatte i barnehager og skoler har en sensitivitet, kompetanse og verktøykasse til å se og møte det enkelte barn.	Personalet arbeider i team. Tverrfaglig team og ressursteam sammensatt av tverrfaglig kompetanse fra skole/barnehage og hjelpetjenestene. Ansvar: Barnehage, skole og hjelpetjenestene
Risikofaktorer knyttet til barnet og dets miljø.	God kompetanse hos ansatte. Samarbeid i tverrfaglig lag – laget rundt barnet.	#Fun, Smart, Hele meg Ansvar: Barnehage, skole og hjelpetjenestene
Barn og unge har dårlige eller ingen sosiale relasjoner.	Gode gruppe og klassemiljøer som gir rom for å bygge vennskap og prososiale relasjoner.	Ansatte i barnehage og skoler jobber målrettet med barns sosiale relasjoner på sin arena. «Alle har en venn» Ansvar: Barnehage og skole
Risikoutsatte barn, ungdom og familier. Ansatte i barnehage/skole.	Henvise til hjelpeapparatet. Styrke ansattes kompetanse.	Forebyggende barnevern og PPT i alle barnehager og skoler som gir råd og veiledning til barn, foresatte og ansatte. Ansvar: BVT og PPT Helsesykepleier i alle skoler og med i tverrfaglig team Familiehuset og PPT er med i ressursteam i barnehager og Tverrfaglig team på alle skoler (ppt, forebyggende bvt, helsesykepleiere deltar. Familiehuset deltar på ungdomstrinnet og enkeltsaker på barnetrinnet etter behov). LOS og Utekontakten samarbeider tett med skoler og hjelpetjenester. Ansvar: Barnehage, skole og hjelpetjenestene
Ulike skoleutfordringer	Ansatte med god kompetanse og veiledning.	Ambulerende skolemiljøteam (AMST) bistår skoler i arbeidet med utfordringer i grupper og

Miljøutfordringer i grupper på skolen og skolemiljø. Nærmiljøutfordringer.	Sosiale- og miljøtiltak. Deltagelse på fritidsarenaer.	miljø, samt samarbeid med skole, hjem og fritid. Ansvar: BVT Lavterskelveiledning fra PPT til skole og barnehage før henvisning. Ansvar: PPT
---	---	---

Kommuneplanens hovedmål:

Tønsberg kommune har høy kompetanse og en kultur for nytenkning/innovasjon som bygger sosial- miljø og økonomisk bærekraft.

I Tønsberg jobber kommunen, innbyggere, næringsliv, frivillige og kompetansemiljøer sammen for å skape fremtidens samskapingskommune.

Slik vil vi ha det:

Tønsberg kommune tar med eksterne og interne samarbeidspartnere på medvirkningsprosesser/samskaping på et tidlig stadium når kommunenes tjenester skal utvikles

DELMÅL 2:

I TØNSBERG BRUKER VI DEN KUNNSKAPEN SOM VI FÅR VIA MEDVIRKNING FRA BARN, UNGE OG FAMILIER, UNDERSØKELSER OG ERFARING FOR Å TILRETTELEGGE NØDVENDIG HJELP OG OPPFØLGING

Risikofaktorer	Beskyttelsesfaktorer	Tiltak/ Samarbeid /Ansvar
Ulike forhold knyttet til foresattes omsorgsutøvelse.	Endringstiltak for å styrke samspill- og omsorgskompetanse.	Barnevernet har jevnlig brukerundersøkelser hos barn, ungdom og foresatte som brukere av barnevernets tjenester. Ansvar: BVT Hjelpetjenestene har ulike måter å innhente tilbakemeldinger fra sine brukere.
Skolemiljøutfordringer, sårbarheter knyttet til familie og nettverk, venne-, fritid- og nærmiljørisiko.	At skoler og kommunens tjenester setter inn nødvendige tiltak på områder/temaer som er sårbare for barn og ungdom.	Felles gjennomgang av Ungdataresultater med forebyggende tjenester og oppvekst for å sette inn tiltak hvor barn og ungdom rapporterer behov. Alle er forpliktet til å bruke den kunnskapen. Ansvar: Oppvekst og Læring og Ung Tønsberg
Ulike levekårsutfordringer.	Tiltak som motvirker utenforskap fra skole, arbeid, fritid og sosiale relasjoner. Familie og nettverk ses som helhet.	Levekårsundersøkelsen legges til grunn for forebyggende tiltak fra kommunens tjenester ift. hvilke områder bør prioriteres. Ansvar: forebyggende barnevern, forebyggende helse, Ung i Tønsberg, barnehage og skole
Ulike levekårsutfordringer, risiko knyttet til skole, fritid og hjem.	Tiltak som motvirker utenforskap fra skole, arbeid, fritid og sosiale relasjoner. Familie og nettverk ses som helhet.	Den årlige Oppvekstprofilen for Tønsberg kommune legges til grunn for valg av oppfølging og tiltak fra hele Oppvekst og tjenester for foresatte. Ansvar: Oppvekst og læring, Kultur og samfunnsutvikling, Mestring og Helse
Opplevelse av stigma ved å søke hjelp. De som kanskje trenger det mest, medvirker ikke.	Trygge relasjoner og god relasjonskompetanse hos ansatte.	Arenafleksible tjenester og medvirkningsprosesser. Ansvar: Alle hjelpetjenestene

Kommunens hovedmål:

I samhandling med barn og unge skaper Tønsberg varierte arenaer for inkludering og mangfold, mestring og aktivitet.

Slik vil vi ha det:

I Tønsberg kommune opplever alle barn og unge å utvikle robust fysisk og psykisk helse og gis mulighet til, og rustes til å mestre livsutfordringer i sin oppvekst.

DELMÅL 3:

I TØNSBERG STYRKER VI DE FOREBYGGENDE LAVTERSKELE - OG IKKE LOVPÅLAGTE TJENESTENE. DETTE FOR Å SIKRE INKLUDERING OG FORHINDRE AT BARN OG UNGE HAR BEHOV FOR STØRRE OG KOSTNADSKREVENDE TILTAK PÅ SIKT.

Risikofaktorer	Beskyttelsesfaktorer	Tiltak/ Samarbeid / Ansvar
Tilbudet sentraliseres til et sentrumsnært og geografisk begrenset området.	Tilbud i ikke sentrumsnære strøk og arenafleksible tjenester.	Ungdomsklubb Vear, Eik, Slagen og Sem Ungdomsdrevet kafe No8 Arrangement og turer gjennom året. Ansvar: Ung i Tønsberg
Vi når ikke de mest utsatte og sårbare.	Oppsøkende sosialfaglig arbeid.	Kontinuerlig oppsøkende arbeid gjennom utekontakten. Allsidig kunnskap om områder, trender og grupperinger skapes og opprettholdes. Utvikle strategier for å la gode krefter utvikle seg. Ansvar: Ung i Tønsberg
Dårlig kollektivtransport i deler av kommunen som kan forhindre barn og unges deltakelse på ulike arenaer.	Samarbeid med frivilligheten og samkjøring satt i system.	Fortsette arbeidet med å utarbeide løsninger for kommunen Ansvar: Kultur og samfunnsutvikling
Radikalisering.	Tilstedeværelse på arenaer unge befinner seg, spesielt på nettet. Systematisk demokratiopplæring i skolen.	Systematisk arbeid med inkludering og kriminalitetsforebygging. SLT koordinator Radikaliseringskoodinator Ansvar: Ung i Tønsberg og skolene
Eksisterende tilbud er ikke attraktive nok.	Tidsaktuelle tjenester som møter brukernes behov	Jevnlige samskappingsprosesser sammen med brukerne for utvikling av tilbudene. Ansvar: Alle/ Ung i Tønsberg
Informasjon om tjenestene når ikke ut.	God markedsføring.	Fortsette og styrke kommunikasjonen med barn og unge gjennom sosiale medier, skoler og andre offentlige arenaer. Bruke Friskus som portal. Ansvar: Hjelpetjenestene og kommunens kommunikasjonsavdeling
Foresatte har ikke råd til å la barna delta på fritidsaktiviteter	Gratis aktivitetstilbud og tjenester	Fritidskonto på Friskus gir mulighet for å kunne delta på aktiviteter fra de som kommer fra familier med lav inntekt Ansvar: Ung i Tønsberg, kultur og idrett, forebyggende helse og forebyggende barnevern, mestring og helse

Kommuneplanens hovedmål:

Tønsberg kommune er en attraktiv arbeidsgiver hvor ansatte har kompetanse som samsvarer med de oppgaver kommunen skal løse.

Slik vil vi ha det:

Alle i kommune-organisasjonen gjør hverandre gode og deler kompetanse med hverandre slik at alle ansatte mester, samhandler og yter sitt beste.

DELMÅL 4:**I TØNSBERG HAR VI GOD KUNNSKAP TIL HVERANDRE, TJENESTENE OG TILBUDET SOM FINNES TIL BARN, UNGE OG DERES FAMILIER**

Risikofaktorer	Beskyttelsesfaktorer	Tiltak/ Samarbeid /Ansvar
Ansatte ikke kjenner til hverandre og kommunens tiltak.	God opplæring og kjennskap om tiltak og tjenester til alle ansatte.	Vi har en "brosjyre/liste" over alle tiltak som kommunen har. Ansvar: Stab Oppvekst Vi fortsetter å bygge nettverk gjennom samarbeid som felles fagdager, arbeidsgrupper og tverrfaglig team slik at vi vet hvem som kan kontaktes ved ulike behov. Ansvar: All ledelse i kommunalområder
At nettsiden ikke oppdateres og gjøres kjent blant ansatte.	Avklart hvem som har ansvar for drift og oppdatering, samt jevnlig informasjon til ansatte om siden.	Nettsidene til kommunen med informasjon om våre tilbud/tiltak er lett tilgjengelig. Ansvar: Stab oppvekst
Identifisere risiko hos barn, unge og deres familier.	Barn, ungdom og deres familier får rett hjelp til rett tid.	Forebyggende barnevern, PPT og forebyggende helse deler kunnskap på skoler og barnehager. Ansvar: Hjelpetjenestene
Risikoutsatte barn, ungdom og deres familier.	Sikre risikoutsatte barn, ungdom og deres familier får rett hjelp av riktig tjeneste og at tjenestene samarbeider om hjelpen.	Forpliktende samarbeidsavtaler mellom ulike tjenester/virksomheter på systemnivå der tjenestenes samarbeid og ansvarsområder defineres. Ansvar: Oppvekst og læring, Kultur og samfunnsutvikling, Mestring og Helse

Kommuneplanens hovedmål:

Tønsberg kommune er en attraktiv arbeidsgiver hvor ansatte har kompetanse som samsvarer med de oppgaver kommunen skal løse.

Slik vil vi ha det:

Alle i kommune-organisasjonen gjør hverandre gode og deler kompetanse med hverandre slik at alle ansatte mester, samhandler og yter sitt beste.

DELMÅL 5:**I TØNSBERG HAR VI FORPLIKTENDE SAMARBEIDSARENER DER VI ARBEIDER PÅ TVERS FOR Å GI BARN, UNGE OG FAMILIER DEN HJELP OG OPPFØLGINGEN DE ER I BEHOV AV**

Risikofaktorer	Beskyttelsesfaktorer	Tiltak/ Samarbeid / Ansvar
Barn, unge og familier som har utfordringer på flere områder samtidig.	God samordning av flere tjenester parallelt.	Tett tverrfaglig samarbeid. Samlokaliserte tjenester som Ung Arena+ Ansvar: Alle tjenestene/ kommunalområder
Barn, unge og familier opplever å bli skjøvet fra tjeneste til tjeneste der ingen tar ansvar.	Helhetlig og koordinert hjelp. Riktige tiltak og/ eller lovverk Samhandlende tjenester	Tett tverrfaglig samarbeid. Avklarte samarbeidsavtaler mellom tjenestene. Klare rutiner ansvarsfordeling både faglig og økonomisk mellom tjenester og kommunalområder. Samlokaliserte tjenester som Ung Arena+ Ansvar: Alle tjenestene/ kommunalområder

Oversikt over ulike samarbeidsfora og samarbeidstiltak i kommunen for barn og unge

Aldersgrupper:	Universelle tiltak	Individtiltak
0-1		Konsultasjonsteam PPT på individtiltak Samarbeidsmøte med BUPA
1-5	Ressursteam O-S-S Barnevern ut i barnehagene PPT – systemveiledning Handlingsplan mot mobbing Smart oppvekst	Ressursteam Konsultasjonsteam Tverrfaglig team O-S-S KE (Koordinerende enhet) Startmøter Samarbeidsmøter/ansvarsgruppemøter/IP Beredskapsteam mot mobbing Psykososialt kriseteam Samarbeidsmøte med BUPA
6-12	O-S-S Kontaktmøte Tverrfaglig team Barnevern i skole Ambulerende skolemiljøteam Psykososial plan (Psykisk helse og rus-plan) Selvmordsforebyggende plan Plan: Vold i nære relasjoner Handlingsplan mot mobbing Ungdata junior? (5.-7.) Smart oppvekst	Overgangsmøter Samarbeidsmøter/Ansvarsgruppemøter Tverrfaglig team Kontaktmøte KE Startmøter Beredskapsteam mot mobbing Skolefraværsteam Psykososialt kriseteam Samarbeidsmøte med BUPA
13-15	O-S-S Kontaktmøte Tverrfaglig team Barnevern i skole Ambulerende skolemiljøteam Psykososial plan Handlingsplan mot mobbing	Kontaktmøte Tverrfaglig team Samarbeidsmøter/Ansvarsgruppemøter Sosiallærernetterverk Rådgiver forum Nettverk for inkludering KE

	Psykososial plan (Psykisk helse og rus-plan) Selvmordsforebyggende plan Plan: Vold i nære relasjoner Ungdata Smart oppvekst #FUN SLT Ung Arena + Utekontakt Ungdomsklubber	Startmøter Beredskapsteam mot mobbing Skolefraværsteam Psykososialt kriseteam Ung arena + LOS Samarbeidsmøte med BUPA
16-19	O-S-S – VGS SLT Ung arena + Utekontakt Ungdomsdrevet kafe No8	Ung arena + Psykososialt kriseteam LOS Samarbeidsmøte med BUPA

Kommuneplanens hovedmål:

I samhandling med barn og unge skaper Tønsberg varierte arenaer for inkludering og mangfold, mestring og aktivitet.

Slik vil vi ha det:

I Tønsberg opplever alle barn og unge like muligheter for en god oppvekst som rustet for framtida

DELMÅL 6:

I TØNSBERG KOMMUNE HAR VI FOREBYGGENDE TILTAK FOR ALLE SOM SKAL BLI FORELDRE OG VI IDENTIFISERER OG FØLGER OPP FORELDRE OG DERES BARN SOM ER I RISIKO FRA FØR FØDSEL

Risikofaktorer	Beskyttelsesfaktorer	Tiltak/ Samarbeid / Ansvar
Mangel på jordmor ressurs slik at ikke alle gravide av ulike grunner ikke oppsøker eller får jordmor oppfølging. Mangel på kompetanse, fag, relasjon, handling hos tjenesten. Mangel på avdekking av risiko, psykisk strev og rus.	Ansatte prioriterer de som har identifiserte risikofaktorer. Ansatte i jordmortjenesten har kompetanse på fag, risiko/beskyttelse, relasjon og handling. Det foreligger rutine og kartleggingsverktøy som hjelper avdekking. Kommunen har rutiner for hva en gjør når man har avdekket strev/risiko.	Jordmor konsultasjon. Jordmor hos Familiehuset ved psykisk strev hos mor. Fødselsforberedende kurs. Kompetanse på risiko/ beskyttelse. Relasjonskompetanse slik at man kommer i posisjon til utsatte voksne. Helseyskepleiere og Familiehuset følger opp i møte med foreldre. Rutine for spørsmål og hvordan avdekke ulike vansker og risiko. Ansvar: Forebyggende helse og Familiehuset Rett til barnekoordinator der det hjelpebehov på tvers over tid. Ansvar: Mestring og Helse Foreldreveiledning Ansvar: Familiehuset ICDP – foreldreveiledningsprogram for minoritetsforeldre i introduksjonsprogrammet Ansvar: Familiehuset

Kommuneplanens hovedmål:**I Tønsberg har vi helsefremmende hverdagsliv****Slik vil vi ha det:****I Tønsberg blir alle sett og verdsatt****DELMÅL 7:**

I TØNSBERG HAR VI TJENESTER SOM JOBBER MÅLRETTE MOT VOKSNE MED Å REDUSERE RISIKOFAKTORER SOM KAN FOREBYGGE OMSORGSSVIKT, ATFERDSPROBLEMER OG SOSIAL ARV HOS BARN OG UNGE.

Risikofaktorer	Beskyttelsesfaktorer	Tiltak/ Samarbeid / Ansvar
Rusmiddelbruk hos omsorgspersoner.	Tilhørighet til arbeidsliv, fritid og sosiale relasjoner. God psykisk helse. Støtte i og tilhørighet til slekt og nettverk.	<p>Individuell oppfølging rus: råd og veiledning, kartlegging, motivasjon og oppfølging før, under og etter behandling. Henviser til spesialisert rusbehandling. Også tilbud for pårørende. Vedtak og Drop-in. Ansvar: Psykisk helse og avhengighet (PHA)</p> <p>Gruppetilbud rus: ulike behandlingsgrupper for rusmestring. Ansvar: PHA</p> <p>Tvangstiltak overfor rusmiddelavhengige: rustjenesten skal vurdere behov for tilbakeholdelse i institusjon uten eget samtykke – gjelder gravide og andre (helse- og omsorgstjenestelovens kapt. 10). Ansvar: PHA</p> <p>Mestring- og oppfølgingstjeneste: helsehjelp og veiledning (praktisk bistand - opplæring) for å mestre hverdagen i egen bolig. Individuelt tilpasset tjeneste etter behov. Vedtak. Ansvar: HJTJ (Hjemmetjenesten)</p> <p>Individuell jobbstøtte (IPS): tilbud til personer med moderate til alvorlige psykisk helse og/eller rusutfordringer som ønsker hjelp til å komme i ordinært arbeid. Ansvar: samarbeidstiltak mellom NAV og PHA</p> <p>Møteplasser, arbeids- og aktivitetstilbud: Brobygger'n kafe/Ung/hobbysenter, Sidebygningen, Treffpunktet, Dal Gård, Aktiv på dagtid, Friskliv mfl. Ansvar: MFT (Mestring og forebyggende tjenester)</p>
Psykiske vansker/lidelser hos omsorgspersoner.	Gode levevilkår, stabil tilknytning til arbeidsliv og sosiale relasjoner.	<p>Drop-in: samtaletilbud for personer som trenger råd og hjelp for psykiske utfordringer og pårørende. Man kan møte opp uten forhåndsavtale. Åpent to dager pr uke. Ansvar: PHA.</p> <p>Kortvarig psykisk helsehjelp (KPH): Samtaletilbud for personer med lette til moderate psykiske plager. Inntil syv samtaler uten vedtak. Ansvar: PHA</p> <p>Individuell oppfølging psykisk helse: samtaler og oppfølging med søkelys på ressurser og</p>

		<p>mestrings-strategier. Også tilbud for pårørende. Vedtak. Ansvar: PHA.</p> <p>Gruppetilbud psykisk helse: ulike behandlingsgrupper for personer med angst, depresjon og andre psykiske plager. Ansvar: PHA</p> <p>Kurstilbud: Ulike kurstilbud som «Tankevirus», «Der hode møter kropp», søvnskole, kurs i depresjons-mestring (KID), kurs i mestring av belastninger (KIB). Ansvar: PHA og MFT</p> <p>Mestring- og oppfølgingstjeneste: helsehjelp og veiledning (praktisk bistand - opplæring) for å mestre hverdagen i egen bolig. Individuelt tilpasset tjeneste etter behov. Vedtak. Ansvar: HJTJ</p> <p>Individuell jobbstøtte (IPS): tilbud til personer med moderate til alvorlige psykisk helse og/eller rusutfordringer som ønsker hjelp til å komme i ordinært arbeid. Ansvar: samarbeidstiltak mellom NAV og PHA</p> <p>Møteplasser, arbeids- og aktivitetstilbud: Sidebygningen, Treffpunktet, Dal Gård, Aktiv på dagtid, Friskliv mfl. Ansvar: MFT</p>
Omsorgspersoner med funksjonsnedsettelse, enten fysisk eller kognitiv.	Støtte i nettverk, tilstrekkelige hjelpetjenester.	<p>Rett til IP.</p> <p>Rett til helse- og omsorgstjenester fra Mestring og Helse.</p> <p>Ansvar: Mestring og helse</p>
Flyktningbakgrunn.	Inkludering i skole, arbeid, fritid, sosiale arenaer og helsehjelp.	<p>Ulike tiltak fra læringscenteret.</p> <p>Undervisning og arbeidstiltak.</p> <p>Ulike hjelpetjenester og lavterskeltilbud.</p> <p>Ansvar: Alle virksomheter</p>
Dårlig økonomi. Omsorgspersoner som er arbeidsledige, sporadisk knyttet arbeidsmarkedet eller uføretrygdet.	Tilhørighet til arbeidsmarkedet, heltidsarbeid, utdanning og sosialt nettverk.	<p>Ulike økonomiske ytelser og bistand.</p> <p>Utdanningstilbud.</p> <p>Kompetansehevingstiltak.</p> <p>Arbeidstrening.</p> <p>Rehabiliteringstiltak.</p> <p>Arbeidstiltak.</p> <p>Arbeid som får voksne ut av NAVs systemer</p> <p>Ansvar: NAV m/samarbeidsinstanser</p> <p>Støtte til barnehage- og SFO plass.</p> <p>Ansvar: Økonomi og virksomhetsstyring/ Oppvekst og læring, barnevern</p> <p>Bostøtte og startlån til barnefamilier</p> <p>Bolig til bostedsløse</p> <p>Ansvar: Tønsberg kommunale eiendom</p>

5.3 Avslutning

Siden våren 2021 har kommunen hatt fokus på Oppvekstreformen som tredde i kraft 2022. Det ble gjort omfattende innsats på å spre god informasjon om innholdet og målsettingene i reformen ut til kommunens ansatte og politikere, slik at dette skal være godt forankret i de berørte virksomheter. Sammen med informasjon om reformen, ble det den kommende forebyggende planen og den nye barnevernloven introdusert slik at alle endringene som ville komme ble gjort kjent i kommunen.

Kommunen har tatt grep for å ruste seg for reformen, denne planen og ny lov via omorganiseringer, nye ressurser og omfordeling av ressurser.

Forebyggende barnevern er styrket med 4 stillinger grunnet omorganisering av interne ressurser i barnevernet. Ambulerende skolemiljø team (AMST) ble opprettet med 4 nye stillinger fra Oppvekst og læring. Ressurser i form av stillinger er flyttet fra barnevern til Familiehuset. Alle tiltak er iverksatt i tråd med Oppvekstreformen for at kommunen skal være godt rustet til å nå målsettingene med å styrke kommunens arbeid med tidlig innsats og forebyggende arbeid.

I det videre arbeidet er det viktig at kommunen fortsetter arbeidet med å forankre forståelsen i hele organisasjonen av viktigheten at kommunen har gode og målrettede forebyggende tiltak, og at de ulike tjenestene må samarbeide tett for at kommunen skal oppnå målene i Oppvekstreformen og den forebyggende planen. Det vil kreve tydelige og forpliktende samarbeidsavtaler på tvers av tjenestene, målrettede og kunnskapsbaserte tiltak, en administrativ og politisk ledelse som er tett på og god ressursfordeling i kommunen. Dette sammen med en positiv samarbeidskultur på tvers av tjenester og kommunalområder, vil kunne bidra til at vi er «Laget rundt barnet».

6 Referanser og lenker

<https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/samarbeid-om-tjenester-til-barn-unge-og-deres-fam>

<https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/samarbeid-om-tjenester-til-barn-unge-og-deres-familier/samordningsplikt-for-kommunen>

<https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/tidlig-oppdagelse-av-utsatte-barn-og-unge>

Buudir.no

Helsedirektoratet.no

Bufetat.no

Veilederen.no

PMTO.no

Tønsberg.kommune.no

Øyvind Kvello, «Barneverns- og oppvekstreformen», 15.08.22

Hansen, I. L. S., Jensen, R. S., & Fløtten, T. (2020). Trøbbel i grenseflatene. Fafo-rapport 2020:02. Oslo: FAFO. [Lenke](#).

Flatø, L. E. (2009). *Det du gjør, gjør det helt: bedre samordning av tjenester for utsatte barn og unge*. Norges offentlige utredninger (tidsskrift: online), NOU 2009, 22. [Lenke](#).

Tønsberg kommunes levekårsundersøkelse 2020 (Asplan viak)

Oppvekstprofil Tønsberg 2022 (Folkehelseinstituttet.no)

Ungdata.no

[fagplan-psykisk-helse-og-rusforebygging.pdf \(tonsberg.kommune.no\)](#)

7 Vedlegg

Vedlegg 1:

Risiko- og beskyttelsesfaktorer (Kvello 2016)

	Risikofaktorer	Beskyttelsesfaktorer
Individuelle	<ul style="list-style-type: none"> · Individuell sårbarhet o Født prematurt og med lav fødselsvekt o Utviklingsforstyrrelse/lav intellektuelt nivå/har et syndrom/en hjerneorganisk skade · Svake verbale og sosiale ferdigheter · Er impulsiv, hyperaktiv, har oppmerksomhets- og konsentrasjonsvansker. · Er sky – aktivt tilbaketrekkende og virker generelt utrygg. · Psykiske lidelser · Flere alvorlige somatiske sykdommer i førskolealder som har innebåret a) at barnet har vært innlagt flere ganger og/eller for en lengre periode, b) at det har vært fare for barnets liv, c) at det har ledet til betydelige restriksjoner for hva barnet har kunnet delta på av aktiviteter og typer av arenaer. · Relasjonsbrudd til personer som barnet står nær, som foreldre, søsken, venner osv. · Mister foreldre eller søsken i dødsfall · Vansker med å etablere aldersadekvate vennskap · Utagerende, sensasjonssøkende · Barnet har vært utsatt for mobbing og/eller mobber andre · Rusmiddelmisbruk · Utsatt for omsorgssvikt, mishandling, seksuelle overgrep og/eller utnyttelse (det kan også være like skadelig å ha vært vitne til). 	<ul style="list-style-type: none"> · Aldersadekvat eller bedre fungering/ferdigheter på samtlige basalkompetanseområder: kognitiv/språklig, sosialt, emosjonelt, atferd/moral, motorikk) · Medfødt robusthet og kapasitet · Opplevelse av mening og sammenheng · Kreativitet · Har hobbyer/interesser og får bekreftelse på et talent gjennom disse aktivitetene. · Planlegger sin egen livssituasjon (framtidorientering) (gjelder barn over 12 år) · Godt selvbilde · Avbalansert og ikke hissig temperament
Familie	<ul style="list-style-type: none"> · Manglende tilsyn / Manglende interesse for den unge · Manglende oversikt · Tilknytningsproblem · Langvarig høyt konfliktnivå mellom foreldrene og/eller mellom foreldrene og deres sosiale nettverk/slekt · Voldsutøvelse i familien · Foreldre som er arbeidsledige eller sporadisk knyttet til arbeidsmarkedet eller som er uføretrygdet. · Dårlig økonomi · Flere flyttinger fra barnet er 1 -18 år gammelt (må innebære brudd med venner, skifte av barnehage og/eller skole) · Ettergivende eller aggressiv oppdragelse · Uklare forventninger og grenser barnet · Samlivsbrudd mellom foreldrene · En eller flere av omsorgspersonene har eller har hatt psykiske vansker eller psykiske lidelser. 	<ul style="list-style-type: none"> · Foreldre med god omsorgsutøvelse · God kommunikasjon · God autorativ oppdragelse (kontroll og varme), struktur og regler. · Høy sosioøkonomisk status (Foreldre som er i utdanning/jobb, og har ordinær eller bedre fungering og godt sosialt nettverk) · Et godt forhold til og jevnlig kontakt med sine søsken · Barnet har jevnlig tilgang til voksne i tillegg til de foresatte som a) investerer mye tid, b) har mange positive følelser for barnet og c) har god omsorgskompetanse · Omsorgspersonene engasjerer seg positivt i hvordan barnet

	<ul style="list-style-type: none"> · En eller flere av omsorgspersonene har svake kognitive evner eller psykisk utviklingshemning · En eller flere av omsorgspersonene har alvorlige fysiske funksjonsnedsettelse eller somatisk sykdom som gjør det vanskelig å ivareta barneomsorgen · Rusmiddelbruk hos omsorgspersonene til barnet · En eller flere av de primære omsorgspersonene til barnet har selv vokst opp med omsorgssvikt, mishandling, seksuelle overgrep, utnyttelse eller familievold · Foreldre som har en svak og/eller skadelig omsorgsutøvelse overfor barnet · Nåtid eller tidligere kriminalitet hos foreldre · Familien har uavklart oppholds status i landet 	har det i barnehage og skole, og partnere samarbeider godt med hverandre ved eventuelle utfordringer
Venner	<ul style="list-style-type: none"> · Rusedmisbruk og kriminalitet hos venner · Andre barn og unges forsterkning av antisosial atferd · Lav sosial status hos venner · Avvisning fra jevnaldrende 	· Tydelige normer, tilknytning og prososiale venner
Skole Barnehage	<ul style="list-style-type: none"> · Dårlig skolemiljø/klima · Mobbing · Uklare forventninger og lite oppmuntring av prososial atferd · Dårlig klasseledelse · Dårlig klassemiljø · Negativ og konfliktfylt relasjon mellom elev og lærer · Manglende interesse for skole · Skulker · En barnehage eller skole som preges av høyt sykefravær eller utskiftninger av ansatte. 	<ul style="list-style-type: none"> · Et fåtall klare felles regler og regelhåndhevelse · Tydelige forventninger og hyppig oppmuntring av prososial atferd · God autorativ klasseledelse (støttende, relasjonsorientert, tydelig og konsekvent) · God tilhørighet · Positiv relasjon til lærer · En klar struktur og god kontakt mellom barnehage/skole og hjemmet.
Nærmiljø	<ul style="list-style-type: none"> · Et belastende nærmiljø med mye arbeidsledighet, kriminalitet og rusedmisbruk. · Lav sosial kontroll · Dårlig bomiljø · Fattigdom 	<ul style="list-style-type: none"> · Enighet om de grunnleggende verdiene i oppdragelse · Minst en betydningsfull voksen · Prososiale venner · Felles verdier · Samfunnsstruktur som støtter mestringsstrategier

Vedlegg 2:

Oversikt over tiltak for barn og unge i kommunens regi:

PPT	Beskrivelse av tiltaket	Målgruppe (alder)
Konsultasjonsteam bhg	Lavterskeltilbud for barnehageansatte og /eller foreldre i kommunale og private barnehager. Gis inntil 3-4 konsultasjoner med to fra PPT.	0-5 år
Ressursteam bhg/tverrfaglig team private bhg	Lavterskeltilbud sammen med forebyggende barnevern og Familiehuset	1-5 år

Kontaktmøte ppt-skole	Alle kommunale og private skoler har to kontaktpersoner fra PPT. Disse møtes jevnlig i kontaktmøter som skolen kaller inn til. Foreldre inviteres inn i individualsaker.	6-15 år
Tverrfaglig team	Kontaktperson fra PPT, forebyggende barnevern og helsesykepleier møtes til jevnlig møter som skolen kaller inn til. Foreldre inviteres inn i individualsaker.	6-15 år
Systemhenvisning	Barnehager og skoler kan henvise barnehage- og skolemiljø saker inn til PPT. Barnehager og skoler kan også sende forespørsel om kompetanseheving fra PPT	1-15 år
Tverrfaglig innsats	Observasjon fra to pp-tjenere i samarbeid med forebyggende barnevern og helsesykepleier. PPT gjennomfører videoveiledning med 1.trinns lærerne i utvalgte tema.	1.trinn
Undervisning risikofaktorer og tiltak	To undervisningsøkter gjennomføres hver høst om risikofaktorer, tilknytningsteori og tiltak.	Barnehageansatte og lærere 1.trinn
Individhenvisning	Individoppfølging etter henvisning for behov for sakkyndig vurdering, utredning eller råd/veiledning. Evt. veiledning til lærere og foreldre.	0-15 år
Skolefraværsteamet	Inntil tre konsultasjoner med to fra teamet, skolen, foreldrene og elev.	1.-10.trinn
Logopedundervisning	Logopedundervisning etter individhenvisning til barn og ungdom som ikke omfattes av helselovgivning.	3 – 15 år
TFF	Beskrivelse av tiltaket	Målgruppe (alder)
Støttekontakt / aktivitetsgruppe.	Dette er for barn som ikke mestrer å delta på ordinære fritidsaktiviteter/har lite sosialt nettverk	6 -20 år Vedtak
Avlastning privat/ avlastningsbolig:	Dette er for foreldre som har særlig tyngende omsorgsoppgaver.	0-20 år Vedtak
Psykisk helsetjeneste	For barn/ungdom med omfattende psykisk helsestrev. I utgangspunktet er det familiehuset som følger opp denne brukergruppen, men der vanskene blir så omfattende og sammensatt går Husøy Psykisk helse inn, primært med ambulerende tjenester, men noen mottar også avlastning/døgntilbud på Husøy Senter.	Opptil 20 år Vedtak
BPA, Brukerstyrt personlig assistent	En alternativ måte å organisere tjenestene på for de som har bistandsbehov som overstiger 32 timer /uke. Tjenesten gis da inn i hjemmet til barnet/ungdommen, og pårørende er arbeidsleder. I dag kan man velge å benytte privat leverandør (tre ulike leverandører å velge mellom: Aderia, Primaomsorg, Tutela)	Opptil 18 år Vedtak
Foreldreveiledning	Primært for pårørende som har særlig tyngende omsorgsoppgaver (ikke nødvendigvis vedtak på dette, ses ofte i sammenheng med andre tjenester som barnet/familien har)	Supplement til vedtaks- festede tjenester
IP, Individuell Plan	For barm og ungdom som har behov for langvarige og koordinerte tjenester	Opptil 18 år

UNG i TØNSBERG	Beskrivelse av tiltaket	Målgruppe (alder)
Slagen ungdomsklubb	Åpen møteplass for ungdom. Åpningstider: Mandag 17.30-21.30 Onsdag 17.30-21.30 Andre fredag i mnd. 17.30-21.30	13-18 år Lavterskel
Eik ungdomsklubb	Åpen møteplass for ungdom.	13-18 år

	Åpningstider: Tirsdag 17.30-21.30 Torsdag 17.30-21.30 Siste fredag i mnd. 17.30-21.30	Lavterskel
Sem ungdomsklubb	Åpen møteplass for ungdom. Åpningstider: Tirsdag 17.00 -21.00 Torsdag 17.00-21.00 Første fredag i mnd. 17.30-21.30	13-18 år Lavterskel
Låven ungdomsklubb	Åpen møteplass for ungdom. Åpningstider: Mandag 13.00 – 20.00 Onsdag 13.00 – 20.00	13-18 år Lavterskel
Ferie- og fritidsaktiviteter	Diverse aktiviteter for ungdom i skolens ferier (høstferie, vinterferie og sommerferie)	12-19 år For alle, eller via samarbeid med skole, NAV og barnevern
No8	Kafe / møteplass i Conrads gate 8, lokalene til Ung i Tønsberg. Drevet av ungdommene selv	16 år + Lavterskel
Unge produsenter Multimediegruppe	Videoproduksjon, streaming av temakvelder fra No8, digitale møter, podkast Samarbeid med medieproduksjon Horten vgs 6 elever i praksis en dag pr. uke	16 år + Lavterskel
Gaming Revetal	Samarbeid mellom virksomheten og Tønsberg bibliotek, avd. Re, En torsdag i måneden	10 - 15 Lavterskel
Ungdomslos	Losen følger opp elever 13-20 år med mål om å fullføre ungdomsskolen, få god start på, fullføre videregående skole, eller komme i arbeid.	13-20 Lavterskel
Utekontakt	Oppsøkende sosialt ungdomsarbeid, og individuelt oppfølgingsarbeid	13-20 Lavterskel
Julegaver	Samarbeid med Re røde kors og barnevernet	alle
Challenge for 8. klasse	Teambuilding. Samarbeid mellom ungdomsskolene og ung i Tønsberg oppstarts uken etter sommerferien.	Alle 8. klasser i
Innsats for andre	Generasjonssamarbeid. Frivillighetskoordinator, ungdomscoordinator og ulike virksomheter samarbeider med ungdomsskolene om «innsats for andre»	ungdomsskolen e
Friskus	Digital aktivitetskalender som samler kommunens lavterskeltilbud og frivillige tilbud på et sted. Fritidskonto som gir barn og unge mellom 6 – 18 år i familier med utfordrende økonomi støtte til å delta i organiserte fritidsaktiviteter. Samarbeid med folkehelsekoordinator og ungdomscoordinator	alle
UKM	Ung kultur møtes Kommunemønstring – Fylkesfestival - Landsfestival	alle
Sommerjobb for ungdom	Skaffe sommerjobb for ungdom i samarbeid med Nav Ung	
Ungdomsrådet	Ungdomsrådet er bindeleddet mellom ungdom og politikere i kommunen. Ungdomsrådets oppgave er å sørge for at ungdom blir tatt på alvor når det er saker som angår dem.	Representanter fra ungdoms- og videregående skoler i Tønsberg

FAMILIEHUSET	Beskrivelse av tiltaket	Målgruppe (alder)
Samtaler	Støtte-endrings- og terapisaamtaler	0-20 + foreldre/familie Lavterskel
Kunstterapi gruppe	Arbeid med følelser via kunstuttrykk	3-20 Lavterskel
Psykoterapi gruppe	Gruppepsykoterapi for ungdom	16-20 Behovsprøvd
Diverse foreldre-veiledning	Samtaler	Gravide, foreldre til barn 0-20 år Lavterskel
Veiledningskurs	Cos-kurs	Foreldre med barn; 0-6 år/6-12 år Lavterskel
	Gruppe (Cos/ICDP) for minoritetsforeldre	Fra graviditet-12 år Lavterskel
	Foreldreforberedende kurskveld	Gravide m partner Lavterskel
Home start	Frivillige voksne ressurspersoner i hjemmet	0-12 år Lavterskel
Ressursteam/ Tverrfaglig team	Tverrfaglig samarbeid i barnehage og skole	0-6/ 6-12/12-16 Lavterskel
Skolefraværsteam	Oppfølging av foreldre/elev	6-16 Lavterskel
FUN	Psykisk helse i skolen	Enkelte u.skoler Lavterskel
PSKT, psykososialt kriseteam	Oppfølging for familie og barn i akutt krise	Når en akutt krise oppstår – Ved behov
Kriseoppfølging	Oppfølgingsamtaler med barn og familie i krise etter akutte hendelser	Alle Ved behov

FOREBYGGENDE HELSE	Beskrivelse av tiltaket	Målgruppe (alder)
Opplevelseskort	Et kort som gir barn og unge gratis adgang til en rekke kultur- og aktivitetstilbud i Tønsberg og omegn. Kortet gjelder innehaver, samt en venn/ledsager.	Barn og unge 6-19 år Egne kriterier
Oppfølgingsamtaler med foresatte	Tjenestene kan tilby og følge opp foresatte med samtaler etter de har vært i kontakt eller har hatt tiltak/oppfølging i tjenesten. Dette for å sikre at oppnådd endring opprettholdes.	Foresatte til barn og unge 0-18 år Lavterskel
Fødselsforberedende kurs	Informasjon om fødsel/barseltid for å skape trygghet og bedre fødselsopplevelser	Gravide med eventuell partner Lavterskel
Ammeforberedende kurs	Kurs om amming for å øke kompetansen og forberede mor til det som venter henne etter fødsel	Gravide lavterskel

Foreldreforberedende kurs	Gruppesamlinger med tema om kommende foreldreskap.	For vordende førstegangsforeldre Lavterskel
Babymassasje	Gi foreldre økt forståelse for barnets uttrykksmåte og på den måten bedre samspill.	For foreldre til barn mellom 6 uker og 6 mnd med ekstra.
Barselgruppe	Samling for alle mødre som har spedbarn for å danne nettverk og dele erfaringer	For foreldre med nyfødte barn Lavterskel
Bassengtrening i gruppe	2 Treningsgrupper i basseng for barn med ledsager: 1 –førskelebarne 2- skolebarne	Dette er for barn fra 2 til 12 år med funksjonshemming, kronisk sykdom eller motoriske vansker.
Ride fysioterapi i gruppe	Det tilbys fysisk trening og øvelse på hest for å styrke svak motorikk ved funksjonsnedsettelse, samt gi barnet mestringsfølelse. Inndeling etter funksjonsnivå- 3 grupper	Tilbys barn med spesielle behov etter bestemte kriterier.
Full fart gruppe	Aktivitetsgruppe for barn som strever motorisk, er inaktive eller av ulike årsaker har vansker for å delta i ordinært aktivitetstilbud	Aktivitetsgruppe for inaktive barn i 2.-6. klasse med foresatte..
PIS- Program for skilsmissegrupper	Dette er et gruppetilbud for barn som har skilte foreldre og opplever samværskonflikter som påvirker deres hverdag	For barn i 5.-7. trinn med skilte foreldre
Vekt & mestring	Råd og veiledning til foreldre med barn som har utfordringer ift. vekt	Skolebarne i alder 1. -10. klasse
Helsestasjon for ungdom	Helsepersonell som helsesykepleier, lege, jordmor eller psykolog tilgjengelig for samtaler om ulike temaer f.eks.: <ul style="list-style-type: none"> • Mestring av ungdomstid • Kosthold • Prevensjon • Seksualitet • Overgrep, vold • Graviditet • Psykisk strev • Rus Det er også tilbud om selvtesting for seksuelt overførbare infeksjoner.	Helsestasjonen for ungdom er et gratis helsetilbud til deg mellom 13 og 24 år som bor i Tønsberg kommune. Foresatte kan også ta kontakt.

BARNEVERN	Beskrivelse av tiltaket	Målgruppe (alder)
Forebyggende barnevern i alle barnehager og skoler	Bistår, støtter og veileder ansatte, barn, ungdom og foreldre med å drøfte og vurdere bekymringer og hjelpebehov. Samarbeider med og henviser til ulike hjelpeinstanser	Barnehage, barne- og ungdomsskole Lavterskel

Ambulerende team	Miljøterapeuter som bistår skoler med utfordringer i klassemiljø, veiledning av ansatte og oppfølging av enkelte elever og grupper i skolen	Barne- og ungdomsskole Skoleledelse søker om bistand
Julefeiring for familier	Samarbeid frivillige organisasjoner og privat næringsliv om mat, gaver og opplevelser til barn og unge i familier med dårlige økonomiske vilkår	0-25 år Familier som er i aktiv kontakt med barneverntjenesten
Ulike hjelpetiltak	Blant annet samarbeid med andre instanser, støttesamtaler, råd og veiledning, støttekontakt, besøk- og ressurshjem og flytting utenfor hjemmet	0-18 (25) år Vedtak
Familieteam	Familieveiledere, familierapeuter og hjemkonsulenter som gir familier råd og veiledning, praktisk hjelp og benytter seg av ulike veiledningsprogrammer.	0-25 år Vedtak
Ettervern	Frivillig oppfølging og hjelpetiltak til unge voksne som har hatt tiltak i barneverntjenesten før fylte 18 år.	18 -25 år Vedtak

Vedlegg 3:

Barn, unge og kriminalitet i Vestfold

v/Anne May Melsom, strategisk rådgiver i Sør-Øst Politidistrikt

Forebygging som politiets hovedstrategi

Politiet har for perioden 2021-2025 utarbeidet styringsdokumentet "I forkant av kriminaliteten" som gir retning for politiets forebyggende arbeid. Forebyggende arbeid er i kjernen av politiets samfunnsoppdrag og defineres som det arbeidet politiet utfører alene eller i samarbeid med andre for å redusere forekomsten av kriminelle handlinger og uønskede hendelser, redusere skadevirkninger og hindre gjentakelse.

Forebygging sparer samfunnet for økonomiske og menneskelige kostnader og skal være politiets hovedstrategi. Det står nedfelt i politiets virksomhetsstrategi "Politiet mot 2025".

Forebyggende arbeid handler ikke bare om kriminalitetsforebygging. Samfunnssikkerhet og beredskap, trafikksikkerhet, trygghetsskapende og tillitsbyggende arbeid er også sentrale deler i den forebyggende innsatsen. En viktig del av det kriminalitetsforebyggende arbeidet handler imidlertid om å tidlig stoppe kriminelle løpebaner.

Folkehelseinstituttet (FHI: 2020) har nylig publisert rapporten "Barn, unge og kriminalitet – Hvordan forhindre at barn og unge kommer inn i eller fortsetter med en kriminell løpebane". Rapporten oppsummerer nasjonal og internasjonal forskning på dette feltet og konkluderer med at de beste tiltakene mot barne- og ungdomskriminalitet brukes for lite. Den begynner imidlertid med å beskrive lovbrudds karrierer og utviklingsbaner. Blant dem som begår lovbrudd relativt ofte, har mange begynt med kriminelle handlinger i ung alder og noen ganger i veldig ung alder.

Lovbrudds karrierer og utviklingsbaner

Det har lenge vært kjent at en liten gruppe av lovbrysterne er ansvarlige for størsteparten av de registrerte lovbruddene (Blumstein, Cohen, Roth, & Visher, 1986; Piquero, Farrington, & Blumstein, 2007; Skardhamar,

2004; Wolfgang, Figlio, & Sellin, 1972). Denne gruppen begynner gjerne sin karriere tidlig og fortsetter som aktive lovbrutere godt opp i voksen alder. Den mest aktive gruppen har en langt lavere debutalder enn andre, der halvparten er registrert allerede innen det året de fyller 15 år. En betydelig andel av disse har vært i kontakt med politiet allerede før de har nådd kriminell lavalder. Innen de når slutten av tenårene, den alderen lovbrudd forekommer oftest i den generelle befolkningen, er de allerede godt på vei inn i det som kan utvikle seg til å bli en tyngre kriminell løpebane.

At noen begår sitt første lovbrudd og kommer i politiets søkelys i svært ung alder, gir en indikasjon på at det er flere ting som har vært galt. En rekke studier viser nettopp at mange ulike problemer i tidlig barndom (slik som medfødt sårbarhet og negative sosiale forhold) ofte forekommer hos barn som senere begår kriminalitet (Caspi et al., 2016; Moffitt, 1993). Barn av foreldre med vedvarende lav inntekt (nederste inntektsdesil) og lavt utdanningsnivå har økt risiko for lav debutalder (Galloway & Skardhamar, 2010). Den gruppen registrerte lovbrutere vi vet mest om, er likevel innsatte i fengsler. Det har blitt gjennomført tre norske levekårsundersøkelser blant innsatte (Friestad & Hansen, 2004; Revold, 2015; Skardhamar, 2003) og en tilsvarende blant svenske innsatte (Nilsson, 2002). Undersøkelsene viser stor overensstemmelse blant annet når det gjelder hva vi må kunne kalle krevende oppvekst og familieforhold. Så mange som 34 prosent oppgir at de opplevde store utfordringer i hjemmet i oppveksten, som krangel, slåssing og vold, og hele 40 prosent oppgir at de hadde opplevd mishandling i oppveksten. Foreldres rusmisbruk, depresjon og fengsling forekom også hyppig, og 38 prosent hadde vært i kontakt med barnevernet under oppveksten. Totalt var det 81 prosent som rapporterte minst én alvorlig negativ barndomsopplevelse (Revold, 2015).

Forskningen viser altså at barn som vokser opp under krevende familieforhold og selv har blitt utsatt for mishandling og krenkelser er mer utsatt for å utvikle kriminelle løpebaner senere. Dette er med andre ord barn både politiet og samarbeidende instanser bør være særlig oppmerksomme på i det forebyggende arbeidet.

Tiltak

FHI gir en sterk anbefaling om å benytte forebyggende og behandlende tiltak som er grundig evaluert og som har dokumentert effekt. Tiltakene med best dokumentert effekt i å forebygge at barn med store atferdsproblemer begynner med kriminalitet er:

- Parent Management Training Oregon (PMTO)
- De utrolige årene (DUÅ)
- Tidlig innsats for barn i risiko (TIBIR)

Dersom en ungdom har begått kriminalitet, er det nødvendig med en mer omfattende og koordinert innsats som retter seg mot familie, skole og nærmiljø i tillegg til ungdommen selv. Slike tiltak kalles multisystemiske og har best dokumentert effekt i å stoppe en uheldig utvikling mot en kriminell løpebane. Eksempler på slike tiltak er:

- Funksjonell familieterapi (FFT)
- Multisystemisk terapi (MST)
- Treatment Foster Care Oregon (TFCO) (behandlingshjem)

Rapporten anbefaler økt satsing på disse tiltakene, inkludert å gjøre dem tilgjengelig for flere.

Barn som ofre og gjerningsmenn – utviklingstrekk i Vestfold

I politiets straffesaksregister (STRASAK) finnes informasjon om alle anmeldte saker, impliserte personer og deres rolle i sakene. Politiets definisjon av ungdomskriminalitet omfatter saker der mistenkt, siktet eller domfelt person er under 18 år ved gjerningstidspunktet. Tabell 1 viser antallet slike saker registrert i Vestfold i perioden 01.01.2016-31.12.2020

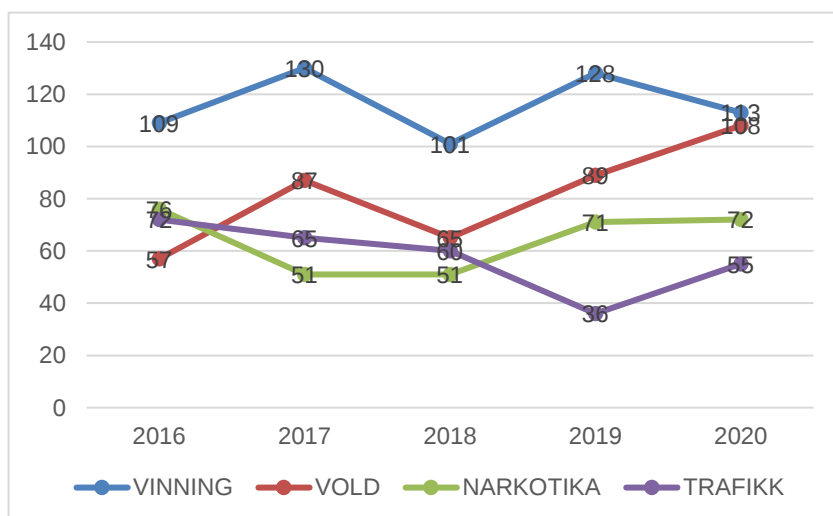
De siste fem årene har det vært 400-500 slike saker årlig. De vanligste kriminalitetstypene blant ungdom er vinning, vold, narkotika og trafikk. Figur 1 viser utviklingstrekk for disse kriminalitetstypene.

Det er få tydelige mønstre. Antall voldslovbrudd har steget noe i perioden, mens trafikklovbrudd har sunket. Totalt sett ser vi en svak økning i ungdomskriminalitet siden 2018, men antall saker totalt sett i 2020 er likevel på samme nivå som i 2017.

Tabell 2 U-18 siktet/mistenkt/domfelt Vestfold, etter kriminalitetstype

Antall saker u18 Kriminalitetstype	År				
	2016	2017	2018	2019	2020
VINNING	109	130	101	128	113
VOLD	57	87	65	89	108
NARKOTIKA	76	51	51	71	72
TRAFIKK	72	65	60	36	55
ANNEN	41	76	40	50	46
SEDELIGHET	43	42	52	36	38
SKADEVERK	52	31	21	20	45
ØKONOMI	4	6	17	10	6
MILJØ	4	1	1	1	
UNDERSØKELSESSAKER			1		2
Totalsum	458	489	409	441	485

Figur 1 U-18 siktet/mistenkt/domfelt Vestfold, utvalgte kriminalitetstyper

Når det gjelder barn som ofre bruker vi saker der barn under 18 år er fornærmet eller vitne i saken. Tabell 2 viser antallet slike saker registrert de siste fem årene.

Tabell 2 U-18 fornærmet/vitne, etter kriminalitetstype

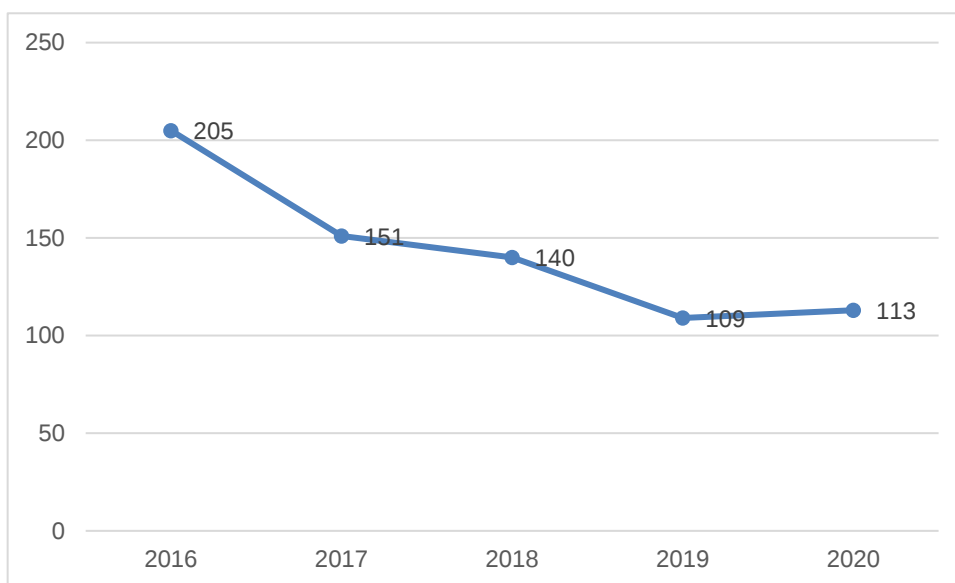
Antall saker Kriminalitetstype	År				
	2016	2017	2018	2019	2020
VOLD	295	251	246	233	242
SEDELIGHET	161	158	183	130	126
VINNING	100	112	99	92	82
ANNEN	74	97	89	65	74

TRAFIKK	55	66	65	70	63
UNDERSØKELSESSAKER	46	47	38	28	23
ØKONOMI	10	13	28	35	18
SKADEVERK	7	10	11	13	12
NARKOTIKA	4	4	3	4	2
ARBEIDSMILJØ		1			1
MILJØ				1	
Totalsum	752	759	762	671	643

I forebyggende øyemed er det imidlertid særlig barn som har vokst opp med mishandling og krevende familieforhold som er særlig utsatt for å utvikle kriminelle løpebaner. Mørketallene for slike saker er store, og i politiets registre havner kun de sakene som blir anmeldt. Slike saker blir imidlertid merket spesielt med sakstypen "Familievold". Figur 2 viser antallet familievoldssaker der fornærmet, eller vitne i saken er under 18 år.

De siste årene har det vært 100-200 saker pr. år med en jevn nedgang siden 2016. De lave tallene i 2019 og 2020 kan ha sammenheng med smittevernsrestriksjoner i forbindelse med Corona-pandemien der barn i krevende familieforhold i mindre grad har blitt fanget opp av skole og helsevesen.

Figur 2 U-18 fornærmet/vitne i familievoldssaker

Totalt sett i denne perioden har det blitt registrert 718 familievoldssaker der barn under 18 år er enten fornærmet eller vitne i saken. I noen av sakene kan flere barn være involvert, og det kan også være tilfeller der de samme barna er involvert i flere saker. Ser vi på unike personer berører disse sakene totalt 783 barn som har vært fornærmet eller vitne i denne perioden.

Oppsummering

Barn som har vært utsatt for mishandling eller krenkelser i oppveksten er mer utsatt for å utvikle kriminelle løpebaner. Tidlig forebyggende arbeid mot denne gruppen er viktig for å forhindre at barn og unge kommer inn i eller fortsetter med en slik løpebane. Det er store mørketall rundt barnemishandling og familievold, men noen saker blir anmeldt og havner i politiets systemer. Politiet anbefaler å rette tiltak mot barn som har vært fornærmet eller vitne i disse sakene. For Vestfold dreier dette seg om en gruppe på 700-800 barn totalt over de siste fem årene.

Kilder

Aase H, Lønnum K, Sørli MA, Hagen KA, Gustavson K, Utgarden IH. (2020) «Barn, unge og kriminalitet. Hvordan forhindre at barn og unge kommer inn i eller fortsetter med en kriminell løpebane? Oppsummering og vurdering av virksomme tiltak, behandling og organisering". Rapport 2020. Oslo: Folkehelseinstituttet, 2020.

Politidirektoratet (2017) "Politiet mot 2025 – Virksomhetsstrategi for Politi- og lensmannsetaten"

Politidirektoratet (2020) "I forkant av kriminaliteten – Forebygging som politiets hovedstrategi (2021-2025)"
POD publikasjon: 2020/10

Blumstein, A., Cohen, J., Roth, J., & Visher, C. (Eds.). (1986). Criminal careers and "career criminals". Washington D.C.: National Academy Press.

Piquero, A. R., Farrington, D. P., & Blumstein, A. (2007). Key issues in criminal career research. New analysis of the Cambridge study in delinquent development. Cambridge: Cambridge University Press

Skardhamar, T. (2004). Noen få veier tungt i kriminalitetsbildet. Samfunnsspeilet (3), 25-31.

Wolfgang, M. E., Figlio, R. M., & Sellin, T. (1972). Delinquency in a birth cohort Chicago: The University of Chicago Press.

Caspi, A., Houts, R. M., Belsky, D. W., Harrington, H., Hogan, S., Ramrakha, S., . . . Moffitt, T. E. (2016). Childhood forecasting of a small segment of the population with large economic burden. Nature Human Behaviour, 1(1)

Galloway, T. A., & Skardhamar, T. (2010). Does parental income matter for onset of offending? European Journal of Criminology, 7(6), 424-441.

Friestad, C., & Hansen, I. L. S. (2004). Levekår blant innsatte. Oslo: FAFO.

Revol, M. K. (2015). Innsattes Levekår 2014. Før, under Og Etter Soning. Retrieved from Oslo:

Skardhamar, T. (2003). Inmates' Social Background and Living Conditions. Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention, 4(1), 39-56.

Nilsson, A. (2002). Fånge i marginalen: uppväxtvillkor, levnadsförhållanden och återfall i brott bland fångar. Stockholm: Stockholms universitet.

Vedlegg 4

Innspill til videre arbeid fra arbeidsgruppene

Innspill fra gruppene har en rekke gode tiltak og samarbeidsarenaer. Skal kommunen lykkes med oppvekstreformen og målsettingene i planen er det behov for å styrke noen områder. Ulike forslag er samlet i oversikten under:

Forslag til styrking av tiltak/ nytt tiltak	Ansvar/ instans	Finansiering
En ressursperson i oppvekst som til enhver tid har oversikt over hvilke tiltak som brukes når. Lage et	Oppvekst stab	Innenfor budsjett

system som gjør det <u>lett</u> å få oversikt over hvilket tilbud som finnes og hvilke tjenester som kan benyttes. Må oppdateres jevnlig.		
Åpne og tilgjengelige lavterskeltilbud som er koblet opp mot det øvrige hjelpeapparatet. Lokale "væresteder/aktivitetshus" i hele kommunen for unge. Eks. Ungdomskafe i No8 og fritidsklubber.	Ung i Tønsberg	Både omfordeling og ekstra ressurser
Samarbeidsavtaler mellom tjenester og virksomheter på systemnivå om innholdet samarbeidet og ansvarsområder i samarbeidet.	Tjeneste- og virksomhetsledere	Innenfor budsjett
Kompetanse på traumbasert omsorg, tredelte hjernen med mer.	Familiehuset, barnevern, PPT	Innenfor budsjett
En koordinator som kan koble frivillige lag og organisasjoner sammen med det kommunale og styrke breddeidrett. Samkjøre Frivillighetskoordinator, ungdomskoordinator, folkehelsekoordinator.	Frivillighetskoordinator som er koblet til oppvekst.	Innenfor budsjett
Forebyggende barnevern øker tilstedeværelse i skolen og barnehager. Støtte og veilede foreldre og lærere rundt sårbare barn.	Barnevern, barnehager og skoler	Ekstra ressurser
Tverrfaglig innsats - bør gjøres forpliktende for alle i oppvekst.	PPT	Omfordele ressurser/ innenfor budsjett
Bruker- og medvirkningsundersøkelser på tvers av samhandlende tjenester der barn og unge mottar tjenester fra flere.	De medvirkende tjenester/ virksomheter	Innenfor budsjett
Styrke foreldrerollen: Foreldrekurs som PPT, helse og barnevern sammen lager. Et kurs tre ganger i løpet av høsten 1.klasse. Lage en pilot på fire skoler. Bør vurderes om dette også bør tilbys foreldre til barn i barnehagealder.	Skole, PPT, Barnevern, Helse + barnehage	Både omfordeling og ekstra ressurser
COS kurs ved første leveår.	Samarbeid mellom familiehuset og helsestasjonen	Både omfordeling og ekstra ressurser
COS kurs gis som tilbud til alle foreldre som strever i foreldrerollen. Kartlegge «risikofamilier» før fødsel. Tilby eget kurs til disse.	Helsestasjonen Familiehuset	Ekstra ressurser
Innføre 3 års- kontroll på helsestasjonen. Oppfølging rettet mot utfordringer knytte til barnets alder og testing av grenser, samt samarbeidet mellom foreldrene.	Helsestasjonen	Ekstra ressurser
Relasjon/samspillskurs for foreldre som har risikofaktorer i sitt daglige liv.	Familiehuset	Ekstra ressurser
Økt jordmor ressurs slik at alle gravide kan få velge oppfølging av jordmor.	Forebyggende helse	Ekstra ressurser
Styrke kompetansen til barne- og ungdomsarbeidere i forhold til risikobarn.	PPT	Omfordeling og ekstra ressurser

Evaluere tverrfaglig team- spisse hva som er oppdraget og innhold i møtene/ evaluering av teamene.	Oppvekst stab	Innenfor budsjett
Miljøarbeidere fast på skolene – utarbeide instruks med søkelys på å gjenkjenne risikofaktorer og følger opp barn ved behov. Kombinasjonsstillinger der disse miljøarbeiderne også jobber på lokale møteplasser og fritidsklubber.	Oppvekst og læring og Kultur og samfunnsutvikling	Ekstra ressurser
Styrke LOS - et lavterskel tverrfaglig samarbeid med mål om å bistå ungdom til å fullføre utdanning eller komme i arbeid.	Ung i Tønsberg	Ekstra ressurser
Styrke Utekontakt med en ekstra stilling for å kunne ha to utegående team– oppsøkende sosialfaglig arbeid.	Ung i Tønsberg	Ekstra ressurser
Helsesykepleier til stede minst 50% i alle skoler.	Forebyggende helse	Ekstra ressurser
Alternative læringsarenaer på skolen slik at adferdsvansker forebygges. Arenaer der elever kan oppleve å mestre samtidig som de er en del av felleskapet.	Skole	Ekstra ressurser
Ekstra bemanning i barnehager og skoler ut fra levevilkårskartlegging.	Barnehage- og skoleiere	Ekstra ressurser
Tiltak til foreldre slik at de gjøres i stand til å klare omsorgsoppgavene. Kompenserende tiltak som gir praktisk hjelp i hverdagen.	Familiehuset.	Ekstra ressurser
Se «Fagplan psykisk helse og rusforebygging» side 33-39 for tiltak knyttet til tjenester for voksne. Denne ble vedtatt i juni 2022. fagplan-psykisk-helse-og-rusforebygging.pdf (tonsberg.kommune.no)	Ulike virksomheter	Se planen

**SAMMEN
SKAPER VI EN
NYTENKENDE, TRYGG OG
BÆREKRAFTIG
KOMMUNE**

**TØNSBERG
KOMMUNE**

– der barn ler